

OLIVER GOLDSMITH

YANLIŞLIKLAR
GECESİ

Çeviren:
Ali Rıza Seyfi

Cumhuriyet

DÜNYA KLASİKLERİ DİZİSİ: 154

YANLIŞLIKLAR GECESİ

Bu kitabın hazırlanmasında, MEB İngiliz Klasikleri dizisinde yayınlanan birinci baskısı temel alınmış ve çeviri dili günümüz Türkçesine uyarlanmıştır.

Yayına hazırlayan : Egemen Berköz
Dizgi: Yeni Gün Haber Ajansı Basın ve Yayıncılık A.Ş.
Baskı: Çağdaş Matbaacılık Yayıncılık Ltd. Şti.
Haziran 2001

OLIVER GOLDSMITH

YANLIŞLIKLAR GECESİ

İngilizceden çeviren:
Ali Rıza Seyfi

Hümanizma ruhunu anlama ve duymada ilk aşama, insan varlığının en somut anlatımı olan sanat yapıtlarının benimsenmesidir. Sanat dalları içinde edebiyat, bu anlatımın düşünce öğeleri en zengin olanıdır. Bunun içindir ki bir ulusun, diğer ulusların edebiyatlarını kendi dilinde, daha doğrusu kendi düşüncesinde yinelemesi; zekâ ve anlama gücünü o yapıtlar oranında artırması, canlandırması ve yeniden yaratması demektir. İşte çeviri etkinliğini, biz, bu bakımdan önemli ve uygarlık davamız için etkili saymaktayız. Zekâsının her yüzünü bu türlü yapıtların her türlüşüne döndürebilmiş uluslarda düşüncenin en silinmez aracı olan yazı ve onun mimarisi demek olan edebiyatın, bütün kitlenin ruhuna kadar işleyen ve sinen bir etkisi vardır. Bu etkinin birey ve toplum üzerinde aynı olması, zamanda ve mekânda bütün sınırları delip aşacak bir sağlamlık ve yaygınlığı gösterir. Hangi ulusun kitaplığı bu yönde zenginse o ulus, uygarlık dünyasında daha yüksek bir düşünce düzeyinde demektir. Bu bakımdan çeviri etkinliğini sistemli ve dikkatli bir biçimde yönetmek, onun genişlemesine, ilerlemesine hizmet etmektir. Bu yolda bilgi ve emeklerini esirgemeyen Türk aydınlarına şükran duyuyorum. Onların çabalarıyla beş yıl içinde, hiç değilse, devlet eliyle yüz ciltlik, özel girişimlerin çabası ve yine devletin yardımıyla, onun dört beş katı büyük olmak üzere zengin bir çeviri kitaplığımız olacaktır. Özellikle Türk dilinin bu emeklerden elde edeceği büyük yararı düşünüp de şimdiden çeviri etkinliğine yakın ilgi ve sevgi duymamak, hiçbir Türk okurunun elinde değildir. 23 Haziran 1941.

Millî Eğitim Bakanı
Hasan Âli Yücel

S U N U Ő

Cumhuriyet'le başlayan Türk Aydınlanma Devrimi'nde, dünya klasiklerinin Hasan Âli Yücel öncülüğünde dilimize çevrilmesinin, kuşkusuz önemli payı vardır.

Cumhuriyet gazetesi olarak, Cumhuriyetimizin 75. yılında, bu etkinliği yineleyerek, Türk okuruna bir "Aydınlanma Kitaplığı" kazandırmak istedik.

Bu çerçevede, 1940'lı yıllardan başlayarak Milli Eğitim Bakanlığı'nca yayınlanan dünya klasiklerini okurlarımıza sunmaya başladık.

Büyük ilgi gören bu etkinliği Milli Eğitim Bakanlığı'nca yayınlanmamış -ancak Aydınlanma Devrimi yarıda kalmasaydı yayınlanacağına kesinlikle inandığımız- dünya klasiklerini de katarak sürdürüyoruz.

Cumhuriyet

ONSOZ

18. yüzyıl İngiliz yazınının önde gelen adlarından biri olan Oliver Goldsmith irlanda kökenlidir. 10 Kasım 1730'da irlanda'nın Ballymahon köyünde doğan, 4 Nisan 1774'te Londra'da ölen Goldsmith denemeden şiire, romandan oyuna, hemen hemen tüm yazın türlerinde ürün vermiştir.

Dublin'deki Trinity College'ı bitirdikten (1749) sonra Edinburg'da başladığı tıp öğrenimini yarıda bırakan Goldsmith, iki yıl kadar Avrupa'da dolaştı, daha sonra beş parasız geldiği Londra'da (1756) para kazanmak için dergilere deneme ve kitap tanıtma yazılan yazdı. 1759'da ilk kitabı *"An Enquiry into the Present State of Polite Learning in Europe "* (Avrupa'daki Kibar Sınıfların Bugünkü Öğrenim Durumu Üzerine Bir Araştırma) ile adını duyurdu. Daha önce dergilerde yayınladığı denemelerini topladığı *"Chinese Letters "* (Çin Mektupları) adlı deneme kitabı ve *"The Traveller, or a Prospect of Society "* (Yolcu ya da Toplumdan Bir Görünüm) adlı şiiriyle daha da ünlenen Goldsmith artık Londra'nın yazarlar çevresine girmişti. 1764'te de Samuel Johnson, Edmund Burke ve James Bos-

well gibi ünlü yazarların da üye olduğu "The Club"ın kurulmasına öncülük ediyordu.

Avrupa kültürünün yakın bir izleyicisi olan Goldsmith'in denemelerinde, dolaştığı ülkelerdeki farklı gelenekleri anlatan bir gezgin biçemi görülür. Yergici, ancak yumuşak ve nükteli bir deyişle yazar; yer yer öğretici bir tavır takınmakla birlikte, bilgiçlikten kaçınır. *"The Vicar of Wakefield: A Tale"* (Wakefield Papazı) adlı romanı, gülmeceye yakın biçemi ve şakacı anlatımıyla 18. yüzyıl İngiliz yazınının en sevilen romanları arasında yer alır. *"The Deserted Village"* (Terkedilmiş Köy) adlı uzun şiiriye, sanayi devriminin kırsal yaşamda yol açtığı değişiklikleri anlatırken, geçmişe özlemle bakan bir duygusallıkla köy yaşamını yüceltir. Genel bir değerlendirme yapmak gerekirse; yapıtları bugün okunduğunda, çağının İngiltere ve Avrupasını biçimlendiren güçleri pek çok seçkin arkadaşından daha doğru kavradığının görüldüğü söylenebilir.

Oyun yazarı Goldsmith'e gelince: *"The Good Nature d Man"* (İyi Huylu Adam) ve özellikle de *"She Stoops to Conquer"* (Yanlışlıklar Gecesi) adlı oyunları 18. yüzyıl İngiliz tiyatrosunun (R. B. Sheridan ile birlikte) iki büyük yazarından biridir demek yanlış olmaz. 1768'de oynanan ilk oyunu pek tutulmamışsa da, 1773'te oynanan "Yanlışlıklar Gecesi" hem büyük bir ilgi görmüş, hem de çağını aşarak günümüze ulaşmıştır.

YANLIŞLIKLAR GECESİ

KİŞİLER

Sir CHARLES MARLOW: *Marlow'un babası.*

HARDCASTLE: *Taşrada oturan zengin bir adam.*

MARLOW: *Sir Charles 'in oğlu.*

HASTINGS: *Marlow 'un arkadaşı.*

TONY LUMPKIN: *Mrs. Hardcastle'in ilk kocasından olan oğlu.*

STINGO: *Meyhaneci.*

DIGGORY, ROGER, RALF, GREGORY: *Hardcastle'in uşakları.*

TOM TWIST, JAK SLANG, TOM TICKLE: *Tony'nin meyhane arkadaşları.*

JEREMY: *Marlow 'un uşağı.*

MAT MUGGINS: *Tony'nin meyhane arkadaşı.*

UŞAK.

Mrs. HARDCASTLE: *Mr. Hardcastle'in karısı.*

Miss HARDCASTLE: *Mr. Hardcastle'in ilk karısından olan kızı.*

Miss NEVILLE: *Tony 'nin teyzesinin kızı.*

HİZMETÇİ KIZ.

BİRİNCİ PERDE

SAHNE I

Eski moda bir evde bir oda.

(Mr. Hardcastle ile Mrs. Hardcastle sağdan girerler.)

Mrs. HARDCASTLE. - Sonuç olarak, garip adamsınız, Mr. Hardcastle. Acaba köyde oturan bunca insan içinde biraz paslarını silmek için arasına Londra'ya gitmeyen bizden başka kimse var mı? İşte çifte Miss Hogg'lar, işte komşumuz Mrs. Grigsby; her kış bir ay şöyle bir kendilerine gelmek için kente gidiyorlar.

HARDCASTLE. - Evet, gidiyorlar ya., gidiyorlar da., kendilerine tam bir yıl yetecek kadar gurur, yapmacık getiriyorlar! Londra kendi halkını evlerinde tutamıyor, şaşıyorum. Benim zamanımda kentin çılgınlıkları aramıza pek yavaş sokulurdu. Şimdiyse posta arabasından daha çabuk, yol alıyorlar. Kentin züppelikleri posta arabalarında dışarda oturan yolcular gibi değil de en iyi yerlere oturmuş geliyorlar!

Mrs. HARDCASTLE. - Evet, sizin zamanlarınız ger-

çekten yaman zamanlarmış! Yıllardır hep o zamanları anlatır dururuz. Biz burada eski, herkesin yol üstü hanı sanacağı kocaman bir konakta oturuyoruz, fakat kimseyle görüştüğümüz yok. En iyi konuklarımız papazın karısı yaşlı Mrs. Odfish ile topal dans öğretmeni küçük Crippleghate. Bütün eğlencelerimiz de sizin Prens Eugene ve Marlborough Düküyle ilgili anılarınız! Ben böyle eski şeylerden nefret ediyorum.

HARDCASTLE. - Ben de bunları seviyorum. Ben zaten eski olan her şeyi severim: Eski dostları, eski zamanları, eski görenekleri, eski kitapları, eski şarabı! (*Karısının elini tutarak.*) Ve Dorothy, sen yaşlı karımı da çok sevdiğimi yadsıyamazsın hani.

Mrs. HARDCASTLE. - Tanrım! Mister Hardcastle, siz de her zaman Dorothylerinizden, yaşlı kanlarınızdan söz edersiniz. Siz *Darby* olun isterseniz ama, şunu bilin ki, ben *Joan* olamam. (*) Hem ben böyle göstermek istediğiniz kadar yaşlı da değilim. Yirmiye yirmiye ekleyin de ne eder ona bakın.

HARDCASTLE. - Dur bakayım: Yirmi yirmi daha tam elli yedi eder!

Mrs. HARDCASTLE. - Yalan Mister Hardcastle, yalan. Birinci kocam Mr. Lumpkin'den olan oğlum Tony'yi doğurduğum zaman daha yirmi yaşındaydım. Tony de daha adam denebilecek yaşa bile gelmedi.

HARDCASTLE. - Hiç gelmeyecektir de; bunun için onun adına ben size söz verebilirim. Onu öyle güzel yetiştirmişsiniz ki!

(*) Birbirini çok seven ünlü kan-koca.

Mrs. HARDCASTLE. - Ne çıkar! Tony Lumpkin'in parası çok. Oğlum bilgisiyle geçinecek değil ya. Yılda bin beş yüz İngiliz lirası harcamak için bir çocuğun pek bilgiye gereksinimi olmaz ki.

HARDCASTLE. - Bilgi, ha! Onunkisi yalnızca bir sürü şeytanlık ve zarar vericilik.

Mrs. HARDCASTLE. - Şakacılık de sevgilim. Şakacılıktan başka bir şey değil. Eee Mr. Hardcastle, çocukta bir parça şakacılığı hoş görmelisin.

HARDCASTLE. - Ben, atların su içtiği çukuru ondan daha hoş görürüm. Eğer uşağın kunduralarını yakmak, hizmetçi kızları korkutmak, kedi yavrularına eziyet etmek şakacılıksa, evet, oğlunuz gerçekten şakacı. Daha dün perukamın kuyruğunu sandalyemin arkasına bağlamış, selam vermek için eğilince dazlak kafamı şap diye Mrs. Frizzle'in yüzüne çarptım.

Mrs. HARDCASTLE. - Bunda benim ne suçum var? Zavallı çocuk her zaman bir işe yaramayacak kadar hastalıklıydı. Okula göndermek onu öldürmek demektir. Hele biraz güçlensin de bir iki yıl Latince okusun, kim bilir ne olur?

HARDCASTLE. - Latince okuyacak, ha? Kediye ke-man çaldır, daha iyi! Yok, yok; onun gideceği okullar birahaneyle ahırdır.

Mrs. HARDCASTLE. - Peki, peki, ama şimdi aşağılamanın sırası değil. Aramızda kalacağı günler sayılı; yüzüne kim baksa verem olduğunu anlar.

HARDCASTLE. - Evet, eğer habire şişmanlamak verem belirtisiyse...

Mrs. HARDSCATLE - Arasına öksürüyor...

HARDCASTLE - Evet, içki genzine kaçtığı zaman.

Mrs. HARDCASTLE. - Ciğerleri beni gerçekten korutuyor.

HARDCASTLE. - Beni de; bazen öküz gibi boğmuyor. *(Tony, sahnenin arkasında ve sağ yanda "hallo " diye bağırır.)* Hah işte orada... Vah vah, zavallı çocuğu verem yemiş, bitirmiş!

(Tony sağdan girer ve sahnede bir yandan bir yana yürür.) ,

Mrs. HARDCASTLE. - Tony, nereye gidiyorsun, şirin çocuğum benim? Birazcık babanın, annenin yanında kalmaz mısın, yavrum?

TONY. - Acele işim var anne, kalamam!

Mrs. HARDCASTLE. - Böyle soğuk ve sert bir akşamda dışarı çıkmamalısın, yavrucuğum. Baksana yüzün gözün sararmış!

TONY. - Kalamam, diyorum. Üç Güvercin Meyhane-si'nde beni bekliyorlar, epey eğlence olacak orada...

HARDCASTLE. - Evet., meyhane, gene orası, zaten ben de öyle düşünüyordum.

Mrs. HARDCASTLE. - Oradakiler aşağı takımdan bayağı insanlar, oğlum.

TONY. - Hiç de öyle değil: Vergi tahsildarı Dick Miggins, baytar Jak Slang, laternacı küçük Aminadab ve tenekeci Tom Twist.

Mrs. HARDCASTLE. - Yalvanrım sana, sevgili oğlum, hiç olmazsa bir gececik olsun onların umutlarını boşa çıkar.

TONY. - Onların umutlarını boşa çıkarmaya pek aldırmam, ama kendi umutlarımı boşa çıkarmaya razı olamam.

Mrs. HARDCASTLE, *Tony'yi tutarak.* - Gitmeyeceksin!

TONY. - Gideceğim diyorum sana.

Mrs. HARDCASTLE. - Ben de gitmeyeceksin, diyorum...

TONY. - Bakalım hangimiz güçlü; sen mi, ben mi?

(Annesini dışarıya sürükleyerek çıkar.)

HARDCASTLE. - İşte, işleri güçleri birbirini şımartmak olan bir çift gidiyor! Fakat ne yaparsın? Zamanımızda herkes akli ve önlemi kapı dışarı etmiyor mu? işte benim sevgili, güzel kızım Kate; zamanın modası ona bile bulaşmış. Londra'da bir iki yıl oturdu, o da artık su katılmamış Londralılar gibi tüllere, o süslü püslü Fransız paçavralarına kapıldı gitti.

(Sağdan Miss Hardcastle girer.)

HARDCASTLE. - Maşallah, benim cici çocuğum! Her günkü gibi gene süslü puslusun. Kız, üstünde ne kadar gereksiz ipek kumaş var böyle! Zamanımızın ahmaklarına bir türlü anlatamıyorum ki, kendini beğenmişlerin süs püsleriyle bütün yoksul insanlar giydirilebilir.

Miss HARDCASTLE. - Aramızdaki anlaşmayı biliyorsunuz, efendim. Sabahlan konuk kabul etmeme, konukluğa gitmeme ve istediğim gibi giyinmeme izin verdiniz. Akşamları da sizi hoşnut etmek için ev giysileri giyiyorum.

HARDCASTLE. - Evet, aklında tut, anlaşmamızın koşullarına bağlılık isterim. Ha, şunu da söyleyeyim; bu akşam senin sözümü ne kadar dinlediğini deneme fırsatını bulacağım, sanırım.

Miss HARDCASTLE. - Ne demek istediğinizi anlıyorum, efendim.

HARDCASTLE. - Öyleyse açık söyleyeyim, Kate; kocan olmak için seçmiş olduğum genç centilmen bu akşam Londra'dan gelecek. Babasından mektup aldım, oğlunun buraya gelmek üzere yola çıktığını, kendisinin de bir iki gün sonra geleceğini yazıyor.

Miss HARDCASTLE. - Öyle mi? Keşke bunu daha önce bileydim! Tanrım, nasıl davranacağım? Eminim ondan hoşlanmayacağım. Görüşmemiz o kadar resmi olacak, bayağı bir iş görüşmesine o kadar benzeyecek ki, dost olmamıza, birbirimizi beğenmemize olanak kalmayacak.

HARDCASTLE. - Onu beğenip beğenmemene karışmam, buna inan, çocuğum; ama senin için seçtiğim Mr. Marlow, sık sık adını duymuş olduğun eski arkadaşım Sir Charles Marlow'un oğludur. Devlet hizmetine girmek için çok iyi yetiştirilmiştir. Duyduğuma göre çok anlayışlı, zeki bir gençmiş.

Miss HARDCASTLE. - Öyle mi?

HARDCASTLE. - Hem de çok iyi yürekliymiş.

Miss HARDCASTLE. - Hoşlanacağım sanıyorum...

HARDCASTLE. - Genç ve gözüpekmiş.

Miss HARDCASTLE. - Hoşlanacağıma kuşku yok.

HARDCASTLE. - Hem de pek yakışıklıymış...

Miss HARDCASTLE. - Sevgili babacığım, söyleme artık. *(Babasının elini öper.)* O benimdir. Ona varacağım!

HARDCASTLE. - Kate, üstelik de çok utangaç, çok çekingen bir delikanlıymış.

Miss HARDCASTLE. - A, bu sözünüzle beni bir ölü gibi soğuttunuz. Şu çekingen sözü bütün öteki övmelerinizi hiçe indirdi. Çekingen aşık kıskanç koca olur, derler.

HARDCASTLE. - Hiç de değil. Terbiye ve utangaç-

lık ancak yüksek erdemlerle süslenmiş gönüllerde bulunur. Onun özyapısında benim en çok hoşuma giden bu utanç-
açlığı ve çekingenliği oldu.

Miss HARDCASTLE. - Ben de size şunu söyleyeyim: Benim hoşuma gitmesi için onun daha parlak özellikleri olması gerek, fakat dediğiniz gibi o kadar genç, o kadar yakışıklı, her şeyi o kadar üstünse, sanıyorum ki, uyuşabiliriz. Evet, ona varacağımı sanıyorum.

HARDCASTLE. - Fakat, Kate, ortada bir engel daha kalıyor. Ya o seni almazsa!.. Bunda da yüzde elli olasılık var.

Miss HARDCASTLE. - Sevgili babacığım, insanı neden böyle üzüyorsun? Ne yapalım, almayacak olursa, ben de, üzüntümden yüreğimi parçalayacağıma, beni güzel gösterip gururumu okşadığı için aynamı parçalar, şapkamı daha yeni bir moda uydurup o kadar güçbeğenir olmayan başka bir aşık bulmaya bakarım.

HARDCASTLE. - İşte kahramanca bir karar! Şimdi ben gideyim de konuğumuzu ağırlamak için hizmetçileri hazırlayayım. Evimize pek seyrek gelen olduğu için hizmetçilerimiz ilk talime çıkan acemi erler gibi kalmasınlar; onları biraz talim ettireyim. *(Sol yandan çıkar.)*

Miss HARDCASTLE. - Tanrım, babamın verdiği bu haber, beni heyecan içinde bıraktı. Gençmiş, yakışıklıymış... Babam bu nitelikleri sona bırakıyor ama, ben bunları en önde tutuyorum. Saygılı, duygulu, iyi huylu... Bunların hepsi hoşuma gidiyor, fakat çekingen, ürkek... İşte bunlar onun için büyücek kusur... Acaba ona karısıyla övünmesi öğretilse bu korkaklık hastalığına ilaç bulunmuş olmaz mı? Evet, hem de ben... Ama ben ne yapıyo-

ram böyle. Daha aşığı ele geçirmeden kocayı ne yapacağımı düşünmeye başladım...

(Miss Neville soldan girer.)

Miss HARDCASTLE. - Geldiğine çok sevindim, sevgili Neville. Söyle bakayım, Constance, bu akşam nasıl buluyorsun beni? Üstümde tuhaf görünen bir şey var mı? Bugün güzel görüdüğüm günlerden biri mi? Yüzümün rengi filan yerinde mi?

Miss NEVİLLE. - Çok iyi, sevgili dostum, fakat dur bir daha bakayım: Tuhaf şey... Kanarya kuşlarına, balıklarına bir şey mi oldu? Erkek kardeşin veya kedi bir şey mi yaptı? Yoksa yeni okuduğun kitap pek mi heyecanlıydı?

Miss HARDCASTLE. - Hayır, hiçbiri değil. Korkular içindeyim., bilmem nasıl söyleyeyim; evet korkular içindeyim: Bir aşığım oluyor.

Miss NEVİLLE. - Adine?

Miss HARDCASTLE. - Marlow.

Miss NEVİLLE. - Ya?

Miss HARDCASTLE. - Sir Charles Marlow'un oğlu.

Miss NEVİLLE. - Ne garip... Bana hayranlığını hiç gizlemeyen Hasting'in en candan arkadaşı! Birbirlerinden hiç ayrılmazlar. Londra da otururken onu görmüş olmalısın.

Miss HARDCASTLE. - Hayır, görmedim.

Miss NEVİLLE. - Çok garip bir adamdır. Namuslu, erdemli, hanımlar arasında insanların en utangacı. Fakat daha başka türlü kadınlar içinde büsbütün başka bir adam oluyormuş; kendisini tanıyanlar söylüyor. Ne demek isteğimi anlıyorsun ya!

Miss HARDCASTLE. - Gerçekten garip bir adam! Onu bir türlü kullanamayacağım... Ne etmeli? Adam sen

de... artık kafa yormayalım. İŖi olayların gidiŖine bırakalım. Fakat senin iŖlerin ne durumda? Annem seni kardeŖim Tony'ye almak için gene diller döküyor mu?

Miss NEVILLE. - Ŗimdi annenle o tatlı, baŖbaŖa konuŖmalardan geliyorum. Bana bin bir tatlı söz söylüyor, oğlu olan o zarif canavarı üstün bir yaratık gibi göstermek için çabalayıp duruyor.

Miss HARDCASTLE. - Annem, oğluna seni almak istiyor, çünkü soylusun, güzelsin, bundan baŖka çok zengin olman da insanı çekmiyor değil hani. Bütün malının, mülkünün yönetimi de onda olduğuna göre böyle bir servetin aileden ayrılmmasını istemesine hiç de ŖaŖmamalı.

Miss NEVILLE. - çoğu mücevherat olan o benim servetim pek de imrendirici bir Ŗey sayılmaz; ama benim sevgili Hastingsim vefalı, sözünde durur olsaydı, annene epey üzüntü verirdim. Her neyse, oğluna aŖıkmıŖım gibi davranıyorum; gönlümün baŖkasında olduğunu aklına bile getirmiyor. Ben de bir Ŗey söylemiyorum.

Miss HARDCASTLE. - KardeŖim de, seni almam diye, annesine ayak direyip duruyor. Senden o kadar nefret ediyor diye adeta seveceėim geliyor onu.

Miss NEVILLE. - Tony, iyi yürekli bir çocuktur; eminim ki, kendisinden baŖka kiminle olursa olsun evlenmemi ister... Ha, iŖte halamın zili alıyor, birlikte akŖam gezintisine çıkacağız. Haydi bakalım, görüyorsun durumumuz çok nazik; gözüpek olmak gerek!

Miss HARDCASTLE. - KeŖke uyku vakti gelseydi de, her Ŗey de gemiŖ bitmiŖ olsaydı. (*Soldan ıkar.*)

SAHNE II

Bir meyhane salonu.

(Tütün vepunç içen düşkün kılıklı adamlar. Tony, masanın başında, ötekilerden daha yüksekte oturmaktadır ve elinde de bir çekiç vardır.)

HEP BÎRAĞIZDAN. - Yaşa, yaşa, yaşa, bravo!

TICKLE. - Efendiler, şimdi susun da bir şarkı dinleyelim. Beyoğlumuz hazır; çekiciyle masaya vurdu mu, şarkısına başlayacak.

HEP BÎRAĞIZDAN. - İsteriz... Şarkı isteriz.

TONY. - Efendiler, öyleyse size Üç Güvercin Meyhanesi için hazırladığım şarkıyı söyleyeyim.

(Tony şarkısını söyler.)

*Bırakın okul öğretmenleri beyinlerini
Dilbilgileri, saçmaları ve bilgileriyle yorsunlar,
Ben her zaman derim ki iyi içki
Akla daha iyi bir anlayış verir.
Onlar puta taparların tanrılarını saysınlar,*

"Lethe"lerini (), "Styks"lerini (**), "Stygian"larını (***) ansınlar*

Bütün bunlar ve "Qui"leri, "Quae"leri ve "Quod"larıyla

Bu öğretmenler bir güvercin sürüsüne benzerler.

Gururuk, gururuk, guruk.

*

Metodist papazı gelip de içki içmek günahtır

Derse o heriflerle para üstüne iddiaya gireceğim ki

Zom oldular mı, her zaman

Daha iyi vaaz verirler.

Ama siz elinizde beş, on para olarak onun

Kof dininden ve inancından bir dilim satın almaya

Gelirseniz, bütün akıllı adamları tanık gösteririm ki

İyi dostum siz bir güvencinsiniz.

Gururuk, gururuk, guruk.

*

*öyleyse, gelin büyük bir içki kadehi ortada dönsün,
içelim, zevklenelim ve daha akıllı olalım!*

Gönüllerimiz ve içkimiz sağlamdır, güçlüdür,

Şerefine içelim "Üç Neşeli Güvercin" in...

Bırakın bazıları orman tavuğu veya tavşan

Diye haykır sın... Yaban ördeği, toy ve başka kuşlar

Sizin olsun... Fakat biz havada uçan bütün kuşlar içinde

Haydi "Üç Neşeli Güvercin" in şerefine içelim!

Gururuk, gururuk, guruk.

(*) Yunan mitologyasında Unutkanlık Deresi.

(**) Yine Yunan mitologyasına göre, ötedünya derelerinden biri.

(***) Ötedünya deresinden olanlar, cehennemde oturanlar.

HERKES BİR AĞIZDAN. - Bravo, bravo!

SLANG. - Beyefendimizin şarkı söylemesine bayılıyorum. Bize hiç bayağı şeyler okumaz.

TWIST. - Aşağı, bayağı her şey kahrolsun, ben öyle şeye dayanmam!

MUGGINS. - Kibar olan her zaman kibardır. Bir çe-lebi şarkı söylerse elbet o da kibarca olur...

TWIST. - Muggins Usta, özlü dedin doğrusu; örneğin, ben ayı oynatmakla geçiniyorsam da, bir insan hem ayı oynatır, hem de kibar, centilmen olabilir. Yalan söylüyorsam şu içki bana zehir olsun, benim ayım, her zaman en kibar şarkılarla oynar. Ya "*Sular Açıldı* " şarkısını ister ya da, en azından *Ariadne'den* bir menuet.

SLANG. - Ne yazık, beyefendi babasının mirasını daha ele geçiremedi; yoksa on millik yerlerdeki bütün meyhanecilere gün doğardı.

TONY. - Yaşa, vallahi öyle olurdu Slang Usta! Seçkin arkadaşlarla meclis kurmak nasıl olurmuş, gösterirdim herkese!

SLANG. - Beyefendi bu bakımdan tıpkı babasına benzemiş. Babası yaşlı Lumpkin inan olsun, dünyada gördüğüm en kibar centilmendi. Boru çalmada, ormanda tavşan izlemede, kadın kovalamada eşi yoktu. Buralarda onun için, ülkenin en iyi atlarını, köpeklerini, kızlarını elinde tutar, derlerdi.

TONY. - Evet, hele ergin olup paramı elime alayım, piç olmadığımı, babamın oğlu olduğumu göstereceğim, söz veriyorum size! Zaten işe başlamak için Bet Bouncer ile değirmencinin kır kırsığının aklıma koydum. Fakat haydi çocuklar içelim, neşelenelim; parasını siz verecek değilsiniz ya... Ne var Stingo, ne oluyor?

(*Meyhaneci Stingo soldan girer.*)

STINGO. - Kapının önünde bir arabada iki bey var, ormanda yollarını yitirmişlermiş; Mr. Hardcastle filan deyip duruyorlar.

TONY. - Herhalde, bunlardan biri kızkardeşime kur yapandır. Londralıya benziyorlar mı?

STINGO. - Benziyorlar sanıyorum. Üst başları tam Fransız.

TONY. - Öyleyse söyle, lütfen buraya gelsinler; onlara hemencecik yolu gösteriveririm. (*Stingo soldan çıkar.*)

TONY, *odadakilere.* - Efendiler, belki bu gelenler size layık olacak kadar kibar adamlar değillerdir, onun için bir dakika kadar aşağı inin. Ben de, limon sıkacak kadar vakit geçirmeden yanınıza gelirim. (*Odada/ailler soldan çıkarlar.*)

TONY, *kendi kendine.* - Üvey babam altı aydan beri bana köpek, köpek yavrusu diye atıp tutuyor. Eğer istesem şimdi bu yaşlı dırlambozdan öcümü alabilirim. Ama korkuyorum... Yok canım, neden, korkayım? Çok geçmeden yılda bin beş yüz lira gelirim olacak. Yapabilirse, onu da elimden alsın bakalım!

(*Stingo, Marlow ve Hostings 'e yol göstererek girer.*)

MARLOW. - Ne sıkıntılı, rahatsız bir gün geçirdik! Bize, ancak kırk mil yol gideceksiniz demişlerdi, altmış milden fazla yol geldik!

HASTINGS. - Marlow, bütün bunlar senin şu çekingenliğin yüzünden oldu. Gelirken yolumuzu daha sık sorabilirdik.

MARLOW, *sahnenin sol ortasında.* - Hastings, ben her

rasladığım adamdan bir iyilik isteyerek minnet altında kalmaktan, çok kez de kaba yanıtlar almaktan korkarım.

HASTINGS, *sahnenin solunda*. - Ama galiba şimdi yanıt bile alamayacağız!

TONY, *sahnenin sağ ortasında*. - Bağışlayın efendiler, buralarda Mr. Hardcastle adında birini anyormuşsunuz. Şimdi nerede olduğunuzu biliyor musunuz?

HASTINGS. - Bilmiyoruz efendim, söyleyecek olursanız minnet duyarız.

TONY. - Geldiğiniz yolu da bilmiyor musunuz?

HASTINGS. - Hayır efendim, bildirecek olursanız...

TONY. - Bakın efendiler... Mademki siz, ne geldiğiniz yolu, ne gideceğiniz yolu, ne de nerede olduğunuzu biliyorsunuz, izin verin de önce şunu bildireyim: Efendiler, siz yolunuzu kaybetmişsiniz!

MARLOW. - Bunu bilmek için keramete gerek yok!

TONY. - Kerem buyurun efendiler, nereden gelmekte olduğunuzu sorabilir miyim?

MARLOW. - Gideceğimiz yeri bize söylemek için geldiğimiz yeri bilmeye gerek yok.

TONY. - Bağışlayın, biliyorsunuz ya insandan bir şey sorulunca o insan da karşılığında bir şey sorabilir. Sizin bu aradığınız Hardcastle, şu kaba saba, eski kafalı, garip, çirkin yüzlü herif değil mi? Hani bir kızı, bir de yakışıklı oğlu var?

HASTINGS. - Biz o adamı daha görmedik, fakat dediğiniz gibi bir oğlu, bir de kızı var.

TONY. - Hani, kızı upuzun, şapşal, sürtük, fasulye sırtığı gibi bir şey; oğlu da yakışıklı, iyi terbiye görmüş, herkesin çok sevdiği hoş bir gençmiş!

MARLOW. - Bildiklerimiz sizinkilere uymuyor. Bizze söylendiğine göre, kızı terbiyeli ve güzelmiş, oğluysa biçimsiz, anasının dizi dibinde büyütülmüş, şımartılmış bir sersemmiş!

TONY. - Eee.. eh.. öyleyse efendiler, benim size söyleyeceğim şey ancak şudur: Siz bu gece Mr. Hardcastle'ın evine varamazsınız.

HASTINGS. - Ne talihsizlik!

TONY. - Önünüzdeki yol çok uzun, karanlık, pis ve tehlikelidir. Stingo, Mr. Hardcastle'ın evine giden yolu anlatsana! (*Sahnenin sağ yanına giderken meyhaneci Stingo 'ya göz kırpar.*) Ne dediğimi anladın mı? Şu Ölüm Bataklığında oturan Mr. Hardcastle'ın evini!

STİNGO, *sahnenin ortasında*. - Mr. Hardcastle mı? Vah vah, efendilerim, siz yolunuzdan ne kadar uzaklara düşmüşsünüz! Tepeyi indiğiniz vakit Ezilme Yolu'ndan geçecektiniz.

MARLOW. - Ezilme Yolu mu?

STİNGO. - Oradan geçtikten sonra da dört yol ağzına varıncaya kadar ilerleyecektiniz.

MARLOW. - Dört yol ağzına kadar gidilecek ha?

TONY. - Evet, fakat bu dört yoldan yalnızca birine sapmaya dikkat edin, ha!

MARLOW - İşi şakaya boğuyorsunuz!

TONY. - Sonra yolun sağ kıyısından ayrılmadan hep yana giderek, Kafa Kırın Çayırı 'na gelirsiniz, orada araba izlerine dikkat edin ve çiftçi Murrain'in ambarına kadar ilerleyin. Ambara varınca sağa dönmelisiniz, sonra sola, sonra gene sağa, eski değirmene gelince...

MARLOW. - Yetti be adam! Bu evi bulmaktan Kaf da-
ğını bulmak daha kolay!

HASTINGS. - Şimdi ne yapacağız, Marlow?

MARLOW. - Bu olduğumuz yer hiç de rahat görün-
müyor ama belki ev sahibi bizi bu gece için barındırabilir.

STINGO. - Ah, yazık, evde ancak bir tane fazla ya-
tak var.

TONY. - Bildiğime göre bu yatağa da sizden önce üç
yolcu birden sahip çıktı. *(Bir duraksama olur, bu sırada
Tony den başkaları şaşırmış ve telaşlı görünürler.)* Hah, ak-
lıma bir şey geldi. Bana bak Stingo, acaba ev sahibi kadın
ocanın önüne üç iskemle bir yastık koyarak efendileri ba-
rındıramaz mı?

HASTINGS. - Ben ocak başında yatmayı hiç sevmem.

MARLOW. - Ben de üç iskemle ve yastık düşüncesi-
ni hiç beğenmiyorum.

TONY. - Öyle mi? Peki., bir düşüneyim öyleyse...
Hah, bir mil kadar ötede Geyik Başı Hanı'na, hani şu te-
penin üstündeki ve buralarda en iyi konukevi olan eski
Geyik Başı Hanı'na gitseniz olmaz mı?

HASTINGS. - İyi, bu gece macera geçirmekten ol-
sun kurtulduk.

STİNGO, *yavaşça Tony 'ye.* - Yoksa bunları konuke-
vi diye, babanızın evine mi gönderiyorsunuz?

TONY. - Sus, sersem! Onu sonra kendileri anlatsınlar.
(Ötekilere dönerek.) Buradan doğruca yol üzerinde büyük
bir eve varıncaya kadar ilerleyin; kapısının üzerinde iki bü-
yük geyik boynuzu göreceksiniz, hanın işareti budur, av-
ludan içeri arabayla girin ve bağırıp uşakları çağırın.

HASTINGS. - Size teşekkür borçluyuz, efendim; hizmetçiler artık yolu şaşırılmazlar.

TONY. - Hayır, hayır! Yalnız size bir şey söyleyeyim: Hanın sahibi olan adam zengindir, hancılık işini de bırakmak üzeredir. Bunun için -hah hah hah- sözüm meclisten dışarı, kendisinin bir centilmen, kibar bir bey sayılmasını istiyor; handa sizin meclisinizde oturmaya kalkışacak ve -eğer sözlerini dinleyecek olursanız- size annesinin belediye kurulu üyesi, halasının da yargıç olduğunu söyleyecektir...

STINGO. - Oldukça can sıkıcı bir yaşlıdır, ama buralarda en iyi şaraplar, en temiz yataklar onda bulunur.

MARLOW. - Pek iyi, bize yalnızca iyi şarapla temiz yatak versin, ondan başka bir şey istemeyiz. Sağa mı döneceğiz diyordunuz?

TONY. - Hayır, hayır, doğruca ilerleyeceksiniz. Ben de sizinle biraz gelip yolu gösteririm. (*Stingo 'ya.*) Sen hiç ses çıkarma!

(*Tony, Marlow, Hastings sol dipten çıkarlar.*)

STINGO. - Ne hoş, ne neşeli, ne muzip velet... (*Soldan çıkar.*)

(*Beş perde olarak oynanacaksa
birinci perde burada biler.*)

SAHNE III

Eski moda bir ev.

(Mr. Hardcastle arkasından gelen Diggory ve üç dört beceriksiz, hantal uşakla birlikte sağdan girer.)

HARDCASTLE, *sahnenin ortasında.* - Üç gündür sizi çalıştırdım, durdum; sofra hizmetinde artık usta oldunuz sanırım. Hepiniz görevinizi, duracağınız yerleri biliyorsunuz; evden hiç çıkmadığınız halde, kibar konuk ağırlamaya alışık olduğunuzu göstereceksiniz.

HEPSİ BİRDEN, *sağ ve soldan.* - Evet, evet!

HARDCASTLE. - Konuklar gelince başınızı uzatıp yüzlerine öyle alık alık bakmayacaksınız, sonra da ürkmüş tavşanların deliklerine kaçması gibi içeri kaçmayacaksınız.

HEPSİ BİRDEN. - Evet, evet!

HARDCASTLE. - Bana bak, tahıl ambarından çıkardığım Diggory, sen masanın başında duracaksın; sen de, saban başından getirdiğim Roger, sen de benim sandalyemin arkasında. Ama böyle, ellerin cebinde değil; çıkar bakayım ellerini, Roger. Başından da indir sersem! Bak Diggory ellerini nasıl tutuyor; çok hantal ama pek zararı yok.

DİGGORY. - Ya, bak ben ellerimi nasıl tutuyorum!

Ben ellerimi böyle tatmayı milis birliklerinde talim yaparken öğrendim. O zaman talim ettiğim...

HARDCASTLE. - Gevezelik istemez, Diggory. Konukların yanında baştan aşağı dikkat kesilmelisiniz. Bizim konuştuklarımızı işitin, ama konuşmayı aklınıza getirmek yok. Ne içiyoruz görün; ama içmeyi aklınıza getirmek yok. Ne yiyoruz, bakın, ama yemek yemeyi aklınıza getirmek yok.

DİGGORY. - Aman efendim olanağı yok. Ortalıkta atıştırma gördüm mü, benim de atıştırasım gelir.

HARDCASTLE. - Sersem herif, içkembeni ha mutfakta doyurmuşsun, ha konuk odasında, ikisi de bir değil mi? İşte böyle düşün de karnını biraz oyalala!

DİGGORY. - Evet, evet, hay Tanrı sizden razı olsun beyefendi! Karnımı oyalamak için kilere şöyle bir gidip bir söğüş parçası alırım, olur biter.

HARDCASTLE. - Diggory gevezelik istemez. Dinleyin, gene hoş bir şey söylersem, yahut tuhaf bir öykü anlatırsam sanki siz de konuk sofrasında imişsiniz gibi kahkahalarla gülmek yok...

DİGGORY. - Öyleyse, efendim, yaşlı Grouse'un öyküsünü anlatmayın., kendimi bir türlü tutamam., kahkah.. kahkah., vallahi öyle... tam yirmi yıldır bu öyküye gülüyoruz... Hahhah.. hah.. *(Uşakların hepsi birden kahkahayla gülerler.)*

HARDCASTLE. - Kahkah.. kah.. evet, yaman bir öyküdür, doğrusu. Diggory, bu öyküye istediğin kadar gül ama dikkatli olmayı da unutma. Şimdi varsayalım ki, konuklardan biri bir bardak şarap istedi, ne yapacaksınız ba-

kalım? (*Yansılıyarak.*) Lütfen bir bardak şarap verir misiniz? (*Diggory ye.*) Neden yerinden kımıldamıyorsun?

DIGGORY. - Vallahi beyefendi, ne yapayım yiyecekler, içecekler sofranın üzerine dizilmeden cesaretim gelmiyor benim. Hele onlar sofraya bir gelsin, aslan kesilirim!

HARDCASTLE. - Lütfen, bir bardak şarap verir misiniz? Bu ne, neden kimse yerinden kımıldamıyor?

BİRİNCİ UŞAK. - Benim yerimden kımıldamamam gerek.

İKİNCİ UŞAK. - Benim yerim de şarap verme yeri değil.

ÜÇÜNCÜ UŞAK. - Benimki hiç değil!

DIGGORY. - Benim yerimin de olmadığını pek iyi biliyorum.

HARDCASTLE, - Hay sersemler hay! Demek siz de büyükleriniz gibi yer kavgası edeceksiniz, konuklar da açlıktan ölecek, ha? Aptal herifler! Anlaşıldı ki, her şeyi size yeni baştan öğretmek gerekiyor. Fakat bu ne? Avluda bir araba gürültüsü işitiyorum. (*Çıngırak çalar.*) Haydi hepiniz yerlerinize, sersemler. Ben de gidip eski arkadaşımın oğlunu büyük kapının yanında karşılayayım, (*Soldan çıkar.*)

DIGGORY. - Hay Allah! Nerede duracaktım ben? Unuttum gitti bile.

ROGER. Ben her yere gidebilecektim galiba...

BİRİNCİ UŞAK. - Hay akşi şeytan, benim yerim neresiydi?

İKİNCİ UŞAK. - Benim hiç yerim yok, bari kendi işime gideyim.

(*Uşaklar bir şeyden korkmuş gibi ayrı ayrı yönlere koşarak çıkarlar.*) *

(Diggory, elinde şamdanlar ve arkasında Marlow ile Hastings olarak soldan girer, 'şamdanları masanın üzerine bırakır, askerce bir selam verip gene soldan çıkar.)

HASTINGS. - Charles, bugün çektiğimiz sıkıntılardan ve umutsuzluklardan sonra işte temiz bir odaya, iyi bir ateşe kavuştuk. Gerçekten çok güzel bir ev. Eski ama, hoş...

MARLOW. - Konakların her zaman basma gelen şey. Taşra zenginleri gösteriş içinde ve herkese sofralarını açarak mallarını mülklerini yerler, sonra da konaklan böyle han olur, bizden para çekmeye başlar.

HASTINGS. - Doğru, burada, bütün şu gördüğümüz süslerin, şık eşyanın parasını, biz yolcular veriyoruz demektir. Böyle yerlerde gördüğüm güzel bir büfe, yahut mermer bir şömine ödeyeceğimiz hesaba olduğu gibi girmez ama hesabı kabartır.

MARLOW. - George,"yolcu dediğin her yerde para verir; yalnızca, iyi hanlarda çok para alırlar ama rahatınız da sağlanır. Kötü hanlardaysa insanı hem soyarlar, hem de açlıktan öldürürler.

HASTINGS. - Gerçekten hanları, konukevlerini çok iyi bilirim, Charles! Ama şaşıyorum doğrusu; dünyayı o kadar gördün, akim başın yerinde, elinde de o kadar olanak varken, nasıl oluyor da sen hâlâ kendine bir türlü güvenemiyorsun?

MARLOW. - İngilizlerin hastalığı, dostum. Fakat söyle George, o kendine güveni nasıl elde edebildim ben? Bütün ömrüm ya kolejde, yahut hanlarda geçti. İnsanlara güven aşılayan o yaradılışın sevimli yaratıklarından hep uzak kaldım. Annem dışında, ömrümde bir tek namuslu,

edepli kadınla tanışıp yakından dost olduğumu bilmiyorum. Fakat öbür türlü kadınlar arasında... Biliyorsun ya...

HASTINGS. - Evet, öyle kadınlara karşı hiçbir şey önemli vermeyecek kadar atılgansındır.

MARLOW. - Onlar da bizdendir, bilirsin...

HASTINGS. - Fakat onurlu kadınlar arasında bulunduğun zaman senin kadar aptal, senin kadar korkak bir adama dünyada raslanmaz. Öyle yerlerde seni gören odana sıvışmak için fırsat arıyorsun sanır.

MARLOW. - Elbette! Öyle yerlerden gerçekten sıvışmak istiyorum da ondan! Vallahi, çok kez şöyle ilk adımı atıp ne olursa olsun çatır çatır konuşayım diyorum, fakat nasıl oluyor bilmem, bir çift güzel gözün bakışıyla karşılaşınca kararım altüst olup gidiyor. Bir küstah, bir utanmaz adam utangaç rolü oynayabilir, fakat şunu bil ki, gerçekten utangaç bir adam hiçbir zaman yüzsüzmüş gibi yapamaz.

HASTINGS. - Konukevlerinde içki veren kızlara, hatta kolejin oda hizmetçisine döktüğün o tatlı dillerin yarısını bu hanımlara...

MARLOW. - Yok, George yok., ben o kibar hanımlara güzel şeyler söyleyemiyorum. Beni donduruyorlar; adeta taş kesiliyorum. Başkaları, kuyruklu yıldızlardan, yanardağlardan, yahut böyle önemsiz şeylerden varsın söz etsinler... Bence, süslerine bürünmüş namuslu bir kadın tüm yaradılışın en büyük afetidir.

HASTINGS. - Hah, hah, hah! Be adam, öyleyse nasıl evleneceksin?

MARLOW. - Evlenemem. Yalnızca, hükümdarların, kralların yaptırdığı gibi kur yapmayı üstlenecek bir vekil bulursam, başka. İnsan doğu ülkelerindeki güveyler gibi,

önce hiç görmediği, bilmediği bir gelinle tanıştınsa buna dayanılabilir, fakat o evlenmeden önce yapması gereken kurların bütün korkularını, sıkıntılarını geçirmek, o sırada halalar, büyük anneler, kuzenler arasında bulunmak, en soma da hanımefendiye damdan düşer gibi "Bana varır mısınız?" sorusunu fırlatmak., yok, yok., gerçeği söylüyorum George, bu benim harcım değil.

HASTINGS. - Acıyorum sana! Fakat babanın isteği üzerine görmeye geldiğin genç hanıma karşı nasıl davranacaksın?

'MARLOW. - Bütün başka genç hanımlara nasıl davranıyorsam öyle. Önünde yerlere kadar eğileceğim. Her sorduğuna evet yahut hayır, diye yanıt vereceğim, fakat babamı görünceye kadar yüzüne bir kez bile bakmaya cesaret edemeyeceğim.

HASTINGS. - Dostlukta o kadar ateşli olan bir adamın aşkta bu kadar soğuk olmasına şaşıyorum.

MARLOW. - Sevgili Hastings, sana açıkça söyleyeyim, beni buraya getiren başlıca düşünce, kendi mutluluğum için değil, senin mutluluğun için çalışmaktır. Miss Neville seni seviyor, ailesiyse seni hiç tanımıyor, benim dostum olduğundan burada iyi kabul göreceksin; ötesi de artık sana kalmış bir şey.

(Soldan Mr. Hardcastle girer.)

HARDCASTLE. - Efendiler, size candan bir hoş geldiniz daha diyeyim. Mr. Marlow hanginiz? *(Marlow biraz ilerler.)* Size can ve gönülden hoş geldiniz, derim. Görüyorsunuz ki, konuklarımı, sırtımı ocağa vermiş olarak karşılamak huyum değildir. Ben, konuklarımı eski zamanlarda olduğu gibi ta evimin kapısında yüreктen karşılamayı

severim. Atlarının, eşyalarının alınıp yerleştirildiğini kendi gözümle görmekten hoşlanırım.

MARLOW *kendi kendine*. - Adlarımızı hizmetçilerimizden öğrenmiş bile. (*Hardcasüe 'a.*) Gösterdiğiniz dikkat ve konukseverliği beğendik, efendim. (*Hastings 'e.*) George, ben yolculuk giysilerimizi yarın sabah değiştireceğim; ama şimdi sırtımdaki giysiden utanmaya başladım. (*İkisi birden sahnenin soluna yürürler.*)

HARDCASTLE. - Rica ederim Mr. Marlow, bu evde teklif tekkellûf yok.

HASTINGS. - Doğru söylüyorsun, Charles, ilk vuruş savaşta yarı yarıya kazanmak demektir. Şimdiden seferi açmalıyız.

HARDCASTLE. - Mr. Marlow, Mr. Hastings, efendiler, rica ederim, bu evde öyle etiket filan diye kendinizi sıkıntıya sokmayın. Burası "Özgürlük Konağı"dır, efendiler. İstedığınız gibi davranabilirsiniz.

MARLOW. - Fakat, George, seferi bütün şiddetiyle çok erken açacak olursak sefer bitmeden önce cephanesiz kalabiliriz. Önce bir geri çekilme yolu hazırlayarak komutanlıktaki ustalığımızı göstermeliyiz. (*İkisi sahnenin sağına doğru yürürler.*)

HARDCASTLE, *ikisinin arasına doğru gelerek*. - Mr. Marlow sizin geri çekilme yolundan söz etmeniz aklıma Marlborough Dükü'nün Denain kentini kuşatmasını getirdi. Dük, önce garnizonu...

MARLOW. - Evet, evet, babalık, biz de sizin garnizonunuzu teslim olmaya davet edeceğiz. (*Hardcasüe 'in sırtına eliyle vurur.*)

HARDCASTLE. - Önce, beş bin kişi kadar olan garnizonu teslim olmaya davet etti...

HASTINGS. - Mariow, saat kaç?

HARDCASTLE. - Diyordum ki... beş bin kişi kadar olan garnizonu teslim olmaya davet etti...

MARLOW, *saatine bakarak*. - Yediye beş var.

HARDCASTLE. - Garnizon beş bin kişi kadar vardı. Yiyecekleri, cephaneleri, daha başka savaş gereçleri de boldu. Marlborough Dükü yanında duran George Brooks'a dedi ki... Ha, George Brooks'u kesinlikle işitmişsinizdir... Evet, ona dedi ki: "Ben bu garnizonu bir damla kan dökmekten tutsak alacağıma düklük sanımı ortaya koyarak bahse girişirim..." Böylece...

MARLOW. - Fakat, dostum, size bu sırada birer kadeh punç verirsiniz kalenin kuşatmasını daha iyi sürdürebiliriz.

HARDCASTLE. - Punç mu? (*Kendi kendine.*) Hop-pala, bu da hiç akıl ermeyecek bir sıkılganlık!

MARLOW. - Evet, efendim, punç! Yaptığımız yolculuktan sonra şöyle sıcak bir punç çok iyi gidecek. Siz de söylediğiniz ya: Burası Özgürlük Konağı! (*Sahnenin sağ ortasında oturur.*)

(*Elinde bir büyük ve süslü içki kasesiyle soldan Dig-gory girer.*)

HARDCASTLE. -Bir bardak almaz mısınız?

MARLOW, *başkalarına duyurmadan Hastings'e*. - Demek bu adam Özgürlük Konağı 'nda da bize kendi isteğini içerecek.

HARDCASTLE, *kaseyi alarak*. - Bu içkiyi zevkinize göre bulacağınızı sanıyorum. Kendi elimle yaptım, içi-

nc konanların da iyi, bol olduğuna eminim. Birbirimizin şerefine içelim. Haydi bakalım Mr. Marlow, dostluğumuzun şerefine! (*Hardcastle ortada oturur, içer ve büyük kaseyi Marlow 'a verir.*)

MARLOW, *öteye bakarak kendi kendine.* - Hiç hadini bilmeyen bir adam; fakat aynı zamanda bir tip, tuhaf bir kişilik! Bir parça keyfine göre davranayım. (*Hardcastle 'a.*) Şerefimize, efendim.

HASTINGS, *kendi kendine.* - Bu adam bizim meclsimizde bulunmak istiyor ama centilmen olmayı öğrenmeden önce han sahibi olduğunu unutuyor. (*Sahnenin sol ortasında oturur.*)

MARLOW. - Bardağınızın çok güzeli olduğuna bakılırsa, yaşlı dostum, ülkenin bu yöresinde epeyce kazançlı iş yapıyorsunuz. Ara sıra, parlamento seçimlerinde alışveriş çok kızışıyor galiba. (*Bardağı Hardcastle 'a verir.*)

HARDCASTLE. - Hayır efendim, ben o işleri çoktan bıraktım. Büyüklerimiz parlamento yalnızca birbirlerini seçmeye başladıktan beri bize iş kalmadı. (*İçtikten sonra bardağı Hostings 'e verir.*)

HASTINGS. - Demek siyasetle pek o kadar ilgilenmiyorsunuz?

HARDCASTLE. - Hiç karışmam. Bir vakitler ben de başkaları gibi hükümetin yaptığı yanlışlara kızar, üzülürdüm. Ama baktım ki, gün geçtikçe benim öfkem artıyor, hükümet de daha iyi olmuyor, işi olurlarına bıraktım. O zamandan beri, hükümete, parlamento kimin girip kimin çıktığı üzerinde kafamı bile yormuyorum. Şerefimize!

HASTINGS. - Öyleyse üst katta yiyorsunuz, aşağıda içiyorsunuz, içerde dostlarınızı kabul ederek, dışarda on-

lan eğlendirerek, iyi, hoş ve gürültülü patırdılı bir ömür sürüyorsunuz demek?

HARDCASTLE. - Evet, bu yolda epey uğraşırım. Bu bucağın pürüzlü işlerinin yansı bu konuk salonunda düzeltilir.

MARLOW, *içtikten sonra*. - Yaşlı dostum, siz içki başında Westminster salonundaki milletvekillerinin hepsinden iyi ve mantıklı konuşuyorsunuz.

HARDCASTLE. - Evet, genç dostum; hatta biraz da felsefeyle.

MARLOW, *öteye dönerek kendi kendine*. - Bir hancının felsefesi olabileceğini de ilk kez işitiyorum!

HASTINGS. - Demek deneyimli bir general gibi onlara her cepheden saldırıyorsunuz. Akıllarının alabileceğini anlarsanız felsefenizle, akılsız olduklarını görürseniz, bu içkiyle! Sağlığınıza içiyorum filozofum! (*İçer.*)

HARDCASTLE. - Güzel, çok güzel, teşekkür ederim. Kah, kah, kah! Bu usta komutanlığınız bana Prens Eugene'in Belgrad'da Türklere karşı olan savaşını anımsattı. Bunu size anlatayım...

MARLOW. - Belgrad savaşı yerine akşam yemeğinden söz etsek daha iyi olur sanırım; felsefeniz akşam yemeği için neler hazırlattı, bakalım?

HARDCASTLE. - Akşam yemeği için mi? (*Kendi kendine.*) Kendi evinde olan bir insana böyle bir şey sorulur mu hiç?

MARLOW. - Evet efendim, akşam yemeği için., öyle bir iştahım var ki, doğrusu, bu gece kilerinizi tamtakır edeceğim. (*Ayağa kalkar.*)

HARDCASTLE, *kendi kendine*. - Bunun kadar yüzü

pek bir herif görölmemiştir. (*Konuklara.*) Ben yemek için bir şey söyleyemem. Bu işleri karım Dorothy ile aşçı kadın kendi aralarında yaparlar. Böyle şeyleri onlara bırakırım.

MARLOW. - Öyle mi?

HARDCASTLE. - Evet, tümüyle. Ve sanıyorum ki, şimdi şu anda, onlar kesinlikle yemeğin nasıl olacağını ko^nuşuyorlardır.

MARLOW. - Öyleyse karınızla aşçı kadının danışma toplantılarına beni üye olarak almalarını rica ederim. Bu benim huyumdur. Yolculukta yiyeceğim şeyleri hep kendim seçmek isterim. Haydi aşçıyı çağırın, bunda güce gidecek bir şey yok sanıyorum, efendim.

HARDCASTLE. - Oh, hayır efendim, neden güce gitsin? Fakat bilmem ki nasıl olur?... Bizim Bridget, yani aşçı kadın böyle zamanlarda pek konuşkan değildir. Çağır-mak için adam göndersek belki de hepimizi azarlayarak kapı dışarı eder.

HASTINGS. - Öyleyse yemek listesini verin de görelim; Lütfedin, ben, her zaman, iştahımı, gördüğüm yemek listesine göre ayarlarım.

MARLOW, *kendilerine şaşkın şaşkın bakan Hardcastle'a.* - Arkadaşım çok doğru söylüyor. Ben de öyle yaparım.

HARDCASTLE. - Efendiler, buyruk sizden... (*Uşak-ğı çağırır.*) Bana bak, Diggory. Bize akşam yemeğinin listesini getir. Umarım ki yapılmıştır. Mr. Hastings, davranışınız bana amcam Albay Wallop'u anımsattı; bir sözü vardı: Hiç kimse, midesine gitmedikçe yemeğinden emin olamaz, derdi. (*Diggory yemek listesini getirip verirve çıkar.*)

HASTINGS, *kendi kendine.* - Hepsi de yüksek adam-

lar! Amcası albaymış, biraz sonra da annesinin yargıç olduğunu işiteceğiz.

MARLOW, *yemek listesine bakarak*. - Bakalım burada neler var? Birinci yemekler, ikinci yemekler, çerez. Allah Allah, baksanıza, siz bizi buraya bütün doğramacılar birliğini, yahut Bedford esnaf derneğini mi getirdik sanıyorsunuz da böyle büyük bir yemek hazırlamışsınız. Bize ağız tadıyla yenecek bir iki temiz yemek yeter.

HASTINGS. - Bir oku da görelim.

MARLOW, *okur*. - İlk yemekler: Başta erik salçalı domuz!

• HASTINGS. - Domuzunuz cehennem dibine gitsin!

MARLOW. - Ben de erik salçasını cehennem dibine gönderirim.

HARDCASTLE, *kendi kendine*. - Ben de derim ki, sizin o nazik mideleriniz yerin dibine girsin! (*Konuklara*.) Fakat, efendim, karnı aç olanlar için erik salçalı domuz çok iyi bir yemektir. (*Kendi kendine*.) Bunların terbiyesizliklerine şaşıyorum doğrusu. (*Konuklara*.) Efendiler, siz benim konuklanmışsınız, listede istediğiniz değişiklikleri yaparız. Bir şey çıkarmak veya eklemek istiyor musunuz?

MARLOW, *okur*. - Domuzlu börek; tavşan haşlaması, sucuk, puding ve bir tabak kaymak.

HASTINGS. - Yerin dibine geçsin bu yemeklerin! Bu evde kendimi Fransız büyükelçisinin sofrasında şölende sanıyorum. Ben sade yemek istiyorum.

HARDCASTLE. - Sevdiğiniz yemekler olmadığına çok üzuldüm, efendiler. Fakat sizin ayrıca istediğiniz bir şey varsa...

MARLOW. - Yok, efendim, yemek listeniz gerçekten

nefis. Yemekler birbirinden güzel. Bize ne isterseniz onu gönderin. Akşam yemeği için bu kadar yeter. Şimdi gelelim yataklarımıza; havalandırılmış ve iyi yapılmış olmalı.

HARDCASTLE. - Rica ederim, bu işleri bana bırakın. Siz yerinizden kımıldamayın.

MARLOW. - Size mi bırakalım! Bağışlayın ama bu sözünüzü dinleyemem, bu işlere her vakit ben kendim bakarım.

HARDCASTLE. - Rica ediyorum; bu işe karışmayın, rahatınıza bakın.

MARLOW. - Kararımdan dönmem. (*Kendi kendine.*) Bu kadar can sıkıcı bir adama da hiç raslamamıştım. (*Sağ yandan çıkar.*)

HARDCASTLE. - Pek iyi efendim, hiç olmazsa ben birlikte geleyim. (*Öteye bakarak.*) Bu da yeni moda utançalık olmalı! Fakat biz eskilerin o küstahlık dediğimiz şeyden farkı yok...

(*Hardcastle da Marlow'un arkasından ve sağdan çıkar.*)

HASTINGS. - Eh... artık bu adamın ikramı ve nazikliği de can sıkmaya başladı. "Ama bir insanı hoşnut etmek için yapılan ikramlardan da yakınılabılır mi ya? A., ne görüyorum? Miss Neville.. evet ta kendisi, ne mutluluk!

(*Miss Neville soldan girer.*)

Miss NEVİLLE. - Sevgili Hastings! Acaba hangi beklenmedik iyi talih,, nasıl bir raslantı bu mutlu buluşmamıza neden oldu?

HASTINGS. - Sevgili Constance'ıma bir anda Taslayacağımı hiç ummamış olduğum için senin bana sorduğun soruyu, ben sana sormalıyım.

Miss NEVILLE. - Han mı? Yanılıyorsun. Benim velim olan halam burada oturuyor. Nasıl oluyor da burasını bir yolcu hanı sanıyorsunuz?

HASTINGS. - Bana ve birlikte geldiğim dostum Mr. Marlow'a burasının han olduğunu söyleyip salık verdiler. Buraya yakın bir evde rastladığım bir delikanlı bizi bu hana gönderdi.

Miss NEVILLE. - Hiç kuşku yok, bu iş halamın o uslu oğlunun oynadığı oyunlardan biridir. Hani sana birçok öyküsü nü anlatını ştı m...

HASTINGS. - Hani şu halanın seni evlendirmek istediği oğlu mu? Haklı olarak kendisinden o kadar korktuğum genç mi?

Miss NEVILLE. - Emin ol ondan korkmana hiçbir neden yok. Bana karşı can ve gönülden ne kadar büyük bir nefret duyduğunu bilsen bayılırsın ona. Halam da bunu bildiği için, oğlunun yerine kendi kur yapıyor ve beni yarı yarıya kandırdığını sanıyor.

HASTINGS. - Ah seni yalancı seni! Sevgili Constance, ben arkadaşımın buraya yapacağı ziyareti ailenizle tanışmak için iyi bir fırsat saydım. Bizi buraya getirmiş olan atlar şimdi yaptıkları yolculuktan yorgundurlar, fakat az sonra dinlenmiş olacaklar. Benim sevgili Constance'ım da sadık Hastingsine güvenecek olursa kısa sürede halanın elinden kaçıp çok uzaklara gidebiliriz.

Miss NEVILLE. - Sana kaç kez söyledim. Ben seninle gitmeye hazırım, fakat küçük servetimi de geride bırakmak istemiyorum. Bu servetimin büyük bölümünü Hindistan Ortaklığı müdürlerinden olan amcam bıraktı; elmas ve başka değerli taşlardan oluşuyor. Epeydir bunları takma-

ma izin vermesi için halamı kandırmaya çalışıyorum, yakında da kandıracağımı ummaktayım Rlime geçirir geçirmez onlarla birlikte ben de senin olacağım.

HASTINGS. - Taşlar da, elmaslar da cehennemin dibine geçsin. Benim istediğim yalnızca sensin. Ha, bu arşunu da söyleyeyim ki, arkadaşım Marlow'aburayı han sanarak yanıldığını söylemeyelim. O kadar utangaçtır ki, eğer yanıldığını birdenbire söylersek hemen o anda, biz daha planımızı gerçekleştirmeden çekip gider.

Miss NEVİLİ, E. - Fakat yanıldığını anlamasının önüne nasıl geçeceğiz? Mr. Hardcastle'm kızı biraz önce gezintiden döndü. Bir yalan uydursak da Marlow'a Miss Hardcastle'm da hana geldiğini söylesek... Şuraya gel de konuşalım. *(Başbaşa konuşurlar.)*

(Soldan Marlow girer.)

MARLOW. - Bu iyi insanların incelikleri artık dayatılmayacak kadar canımı sıkıyor. Patron beni yalnız bırakmayı nezakete aykırı sayıypr, bunun için de yalnızca kendisi peşime düşmekle kalmıyor, eski kafalı karısını da arkama takıyor. Akşam yemeğini de bizimle birlikte yiyeceklerinden söz ediyorlar. Sonra da bütün aile halkıyla uğraşmak zorunda kalacağız sanıyorum. Ne büyük belaya çattık?

HASTINGS. - Sevgili Charles, seni kutlarım. Ne rasantı! Hana biraz önce kim geldi dersin?

MARLOW, *sahnenin sağ yanında.* - Bilmem.

HASTINGS. - Bizim hanım kızlar geldi, yavrum! Miss Hardcastle ile Miss Neville! İzin verirsen sana Miss Constance Neville'i tanıştırayım. Yakında bir yerde yemek yemişler. Buraya atlarını değiştirmeye gelmişler. M iss

Hardcastle şimdi öteki odaya gitti, bir dakika sonra buraya gelecek. Ne talih değil mi?

MARLOW, *kendi kendine*. - Zaten aklım başımdan gidecek kadar sıkılmışken işte bir bela daha!

HASTINGS. - Söylesene, ne talih, değil mi?

MARLOW. - Oh, evet, büyük bir mutluluk., gerçekten... Fakat, George, üstümüze başımıza bak... Onlarla görüşmek mutluluğunu yarın sabaha bıraksak nasıl olur? Yarın sabah ve kendi evlerinde... Böylesi hem daha uygun, hem de daha saygılı olur. Haydi yarına kalsın. (*Gitmek ister.*)

Miss NEVILLE, *sahnenin sol yanında*. - Olamaz efendim, sizin bu resmiliğiniz onu gücendirecek. Giysinizin durumu kendisini görmek için sabrınızın tükendiğini gösterecektir. Hem sonra Miss Hardcastle, sizin burada olduğunuzu biliyor ve kendisini görmenize izin verecek.

MARLOW, *Hostings'e dönerek yavaşça*. - Hay kör şeytan! Bu işe nasıl dayanacağım? Hişt, Hastings sen gitme., bana yardım edeceksin., çok gülünç bir duruma düşeceğim. Fakat gözüpek olacağım., bakalım.

HASTINGS, *gizlice Marlow'a*, - Ne oluyorsun? Bu iş önce denize atlama gibidir. Bir kez atladın mı bütün korkular biter. Ne de olsa kadındır o...

MARLOW. - Evet, bütün kadınların içinde karşılaşmaktan en çok çekindiğim kadın!

(*Soldan Miss Hardcastle girer, gezinti kılığındadır, başında bone vb.*)

HASTINGS, *onları birbirine tanıştıtararak*. - Miss Hardcastle, Mister Marlow. Birbirlerinin değerini anlamak için yalnızca tanışmaları yetecek iki kişiyi birbirlerine sunmakla övünüyorum.

Miss HARDCASTLE, *kendi kendine*. - Şimdi bizim utangaç centilmene kendi huyuna uygun davranalım. (*Biraz söz söylemeden durur, bu sırada Marlow pek sıkılmış görünür.*) Sağ esen gelmiş olduğunuza çok sevindim, efendim. Bana yolda bazı kazalar geçirdiğinizi söylediler.

MARLOW. - Ancak birkaç kaza, madam. Evet bazı kazalar geçirdik, evet, birçok kaza., fakat madam; bu kazalara üzülmeli., yahut., hayır, daha iyisi sevinmeli, çünkü sonu hoş oldu., öhhö...

HASTINGS, *sağdan gizlice Marlow'a*. - Ömründe bu kadar güzel söz söylememiştin; böyle sürdür, zafer senin...

Miss HARDCASTLE. - Bizi değerimizden pek çok yükseltmekte olduğunuzdan korkuyorum efendim. Sizin gibi en parlak meclislerde bulunmuş olan bir kişi köylük yerlerin bilinmez bir köşeciğinde elbette eğlenecek bir şey bulamaz.

MARLOW, *yüreklenerek*. - Evet, dünyayı epeyce gördüm, madam, fakat dostlarla pek düşüp kalkmadım, madam, başkaları yaşayıp tadını çıkarırlarken, ben yaşamı yalnızca seyrettim.

Miss HARDCASTLE. - Korkarım ki yaşamı seyretmeniz pek hoş bir uğraş olmamıştır; çünkü yaşamda beğenilecekten çok eleştirilecek şeyler bulmuş olmalısınız.

MARLOW. - Madam, ben yaşamda eğlence bulmaya kararlıydım; onun bunun çılgınlığı beni rahatsız etmez, neşelendirir, keyiflendirir.

HASTINGS, *yavaşça Marlow'a*. - Yaşa, yaşa! Ömründe bu kadar iyi söz söylememişsindir. (*Yüksek sesle.*) Miss Hardcastle, görüyorum ki Mr. Marlow'la çok iyi an-

taşacaksınız; birbirinizden çok hoşlanacaksınız. Bizim artık burada kalmamız sizi sıkar sanıyorum.

MARLOW. - Hiç de değil, Mr. Hastings! (*Hastings 'i yakalar.*) Sizinle bulunmak bizim için bir zevktir... Aman, Georg, gitme! Bizi nasıl bırakırsın?

HASTINGS. - Bizim burada bulunmamız, sizin konuşmanızın tadını kaçırarak, onun için yandaki odaya gidiyoruz. (*Gizlice Marlow 'a.*) Be adam, düşünmüyor musun, biz de bir parça başbaşa kalalım. (*Hastings ile Neville sağdan çıkarlar.*)

MARLOW, *biraz durduktan sonra kendi kendine.* - Hay kör şeytan, şimdi ben ne yapacağım? (*Yüksek sesle.*) Lütfedip oturmaz mısınız, madam? (*Kendisi bir iskemle alıp oturur, sonra akli başına gelir, telaş ve şaşkınlıkla ayağa kalkar, sahnenin sol ortasına kız için bir iskemle kor, kendisi sahnenin ortasına oturur. Bir süre daha konuşmaz, sonra...*) Eh, madam...

Miss HARDCASTLE. - Efendim?

MARLOW. - Madam! (*Durur.*) Korkarım ki, madam., ben., o kadar., e., becerikli., değilim., hani şey. için...

Miss HARDCASTLE. - Ne için efendim?

MARLOW. - Eee.. kendimi., hani kendimi., hanımlara., hoş gösteremediğim için...

Miss HARDCASTLE. - Umarım ki, hanımlar sizin bu çabalarınızdan bazılarına yanıt vermişlerdir. (*İskemlesini Marlow 'a yaklaştırır.*)

MARLOW, *yeni baştan utangaç, ve korkak bir hal alır.* - Bağışlayın, madam, ben., ben., ben., daha ancak öyle yanıtlara layık olmayı., şey. öğrenmeye çalıştım.

Miss HARDCASTLE. - Oysa bazıları bunun kadın-

lara hoş görünmek için en kötü yöntem olduğunu söylüyorlar.

MARLOW. - Belki de öyledir, madam, fakat ben cinsimizin daha ciddi ve daha akıllı olan kısmıyla konuşmasını severim. (*İskemleden kalkarak.*) Fakat korkarım artık canınızı sıkmaya başladım.

Miss HARDCASTLE. Asla, efendim, benim de ciddi konuşma kadar sevdiğim bir şey yoktur. Böyle konuşmayı hiç bıkip usanmadan dinleyebilirim. Doğrusu ben, akıllı başında bir erkeğin nasıl olup da, insanın yüreğini etkilemeyen o hafif, havadan sözleri beğendiğine her zaman şaşardım.

MARLOW, *iskemlesini kızın iskemlesinden sahnenin sağyanına doğru uzaklaştırarak oturur.* - Bir., hastalık., zihin hastalığı madam. Herkesin zevki türlü türlü., bazıları da şey. şeyden., zevk almazlar., eh.. ne diyecektim?..

Miss HARDCASTLE. - Anlıyorum efendim, demek istiyorsunuz ki, bazı adamlar ince ve yüksek zevklerin tadına varamadıklarından, tadını anlayamadıkları bu zevkleri değersiz görüyor gibi davranırlar. (*İskemlesini Marlow 'a doğru yaklaştırır.*)

MARLOW. - Tam benim demek istediğimi, madam., fakat ne iyi anlattınız. Şunu da söylemeden geçemem; bu ikiyüzlülük çağında., bir., şey. (*İskemlesini kızın iskemlesinden uzaklaştırır.*)

Miss HARDCASTLE, *öteye bakarak kendi kendine.* - Bu adamın bazen kadınlara karşı taşkınlık yaptığına kim inanır? (*Marlow 'a döner*) Evet efendim, söylemeden geçemeyeceğiniz bir şey vardı...

MARLOW. - Demek istiyordum ki, madam., hayır öyle değil demek istediğim şeyi unuttum, madam!...

Miss H ARDCASTLE, *öteye bakarak*. - Ant içerim ki ben de unuttum. (*Marlow'a bakarak.*) Bu ikiyüzlülük çağında diyordunuz, ikiyüzlülük üzerine bir şey söylüyordunuz, efendim.

MARLOW. - Evet madam, bu ikiyüzlülük çağında pek az adam vardır ki, iyice araştırılacak olsa., şey. şey edemezler...

Miss HARDCASTLE. - Ne demek istediğinizi iyice anlıyorum, efendim.

MARLOW, *kendi kendine*. - Çok iyi, oysa ben kendi söylediğimi kendim anlamıyorum!

Miss HARDCASTLE. - Demek istiyorsunuz ki, bu ikiyüzlülük dünyasında birçok adam vardır ki, gizli gizli kendilerinin yaptıkları işleri herkesin yanında kötü görürler ve erdemi övmekle iyiliğe karşı bütün borçlarını ödemiş olduklarını sanırlar.

MARLOW. - Doğru, madam, erdem, iyilik sözcüklerini dillerine en çok dolamış adamlar yüreklerinde en az erdem olan adamlardır. (*Kalkar.*) Fakat Miss Neville'in öteki odada bizi beklediğini görüyorum. Sizi burada oyalamaya hiç razı olamam.

Miss HARDCASTLE. - Hayır, hayır; ömrümde bu kadar hoş vakit geçirmedim. Lütfen, konuşun.

MARLOW. - Evet, madam, ben şey. fakat Miss Neville bize gelin diye işaret ediyor. Madam, sizi oraya götürmek onurunu bana bağışlar mısınız?

Miss HARDCASTLE. - Peki öyleyse., arkanızdan geliyorum.

MARLOW, *öteye bakarak kendi kendine.* - Bu güzel, düzgün konuşma bana yapacağını yaptı! (*Miss Hardcastle'ı eğilerek selamlar, sahnenin yan tarafına doğru koşarak sağdan çıkar.*)

Miss HARDCASTLE. - Hah, hah, hah! Böyle uslu akıllı, duygulu bir konuşma görülmüş mü acaba? İyice biliyorum ki, bütün bu görüşmemiz sırasında bir kez bile yüzüme bakmadı. Bununla birlikte, bu delikanlı, akıl almayacak sıklıklağını hesaba katmazsak, pek yakışıklı da! Duygu ve zekası da var, fakat korkularına o kadar batıp saklanmış ki, bu durumu insanı bilgisizlikten daha çok yoruyor. Ona bir parça kendine güvenmeyi öğretebilseydim, çok iyi tanıdığım birine, pek büyük iyilik etmiş olurdum! Acaba bu biri kim? Vallahi, şimdilik daha ben de bu soruya .yanıt veremem. (*Çıkar.*)

(*Tony elinde büyük bir bira kabı, arkasında Miss Neville olarak içeri girer.*)

TONY. - Kuzinim Constance, neden peşimden ayrılmıyorsun? Böyle peşime düşüp cilve yapmaktan nasıl utanmıyorsun, şaşıyorum!

Miss NEVILLE. - Kuzenim, insan kendi akrabasından biriyle konuşursa suç işlemiş olmaz.

TONY. - Evet, fakat senin bana nasıl bir akraba olmak istediğini biliyorum ben. Şunu söyleyeyim ki, bu iş bana gelmez, bana hiç gelmez!... Onun için, yalvarırım, şöyle açıkta dur. Ben daha yakından akrabalık istemiyorum. (*Miss Neville Tony'nin arkasından cilveler yaparak, sol yana doğru giderler ve dışarı çıkarlar.*)

(*Mrs. Hardcastle ile Mr. Hastings sağdan girerler.*)

Mrs. HARDCASTLE. - Oh, ant içerim Mr. Hastings,

çok hoş bir kişisiniz. Kendim orada hiç bulunmadım ama, dünyada Londra'dan, modalardan konuşmak kadar sevdiğim şey yoktur.

HASTINGS. - Hiç Londra'da bulunmadınız mı? Beni şaşırtıyorsunuz! Sizin hal ve tavrınızdan bütün ömrünüzün Londra'da Ranelagh'da, Saint James'de, Tower-Wharf'da (*) geçirdiğinize karar vermiştim.

Mrs. HARDCASTLE. - Oh, efendim! İltifat ediyorsunuz. Biz taşralıların elbette öyle incelikleri, zariflikleri olamaz. Ben Londra'ya âşığım, işte bu aşk beni bazı köylü komşularımızdan daha yüksek bir duruma koymaktadır. Fakat Pantheon'u, Grotto Gardens'i, Borough'yi, kibarların en çok gittiği böyle yerleri görmeyenlerin kibarların davranışlarını ve görgüsünü öğrenmesi mümkün müdür? Benim yapabildiğim bir şey varsa o da Londra'yı uzaktan öğrenmektir. Londra'da çıt olsa, kim kimle konuşsa Scandalous Magazine'i (**) okuyarak öğrenirim, bütün yeni modaları da Crook-Lane'de oturan Miss Rikkettler haber verirler. Lütfedip söyleyin, Mr. Hastings, saçımın biçimini beğendiniz mi?

HASTINGS. - Bana güvenin, madam, son derece zarif ve şık! Saçlarınızı bukle yapan bir Fransız olmalı.

Mrs. HARDCASTLE. - İnan olsun Mr. Hastings, saçlarımı geçen yılın Kadınlar Dergisi'ne bakarak yaptım.

HASTINGS. - Öyle mi? Bu biçim bir saç, tiyatrodan localardan birinde görülse, herkes, kent balosunda

(*) Buralan Londra'nın oturulacak veya kibar semtleri değildir; Hastings, hem kadının gururunu okşayıp yaranmak istiyor, hem de alay ediyor.

(**) Scandalous Magazine: Skandal Dergisi.

Londra Belediye Başkanı'nın karısına bakar gibi, bu başa bakarlar.

Mrs. HARDCASTLE. - İnsan biraz da sıkça giyinmeli, yoksa kalabalığa karışır gider.

EIASTINGS, *saygıyla eğilerek*. - Fakat, ne giyerseniz giyin böyle bir söz sizin için söylenemez, madam!

Mrs. HARDCASTLE. - Fakat, yambaşımda Mr. Hardcastle gibi eski çağlardan kalma bir şey oldukça sık giymişim neye yarar? Kendisine ne söylesem boş, giysisinin bir düğmesini bile değiştiremiyorum. Kaç kez o kocaman saçaklı perukasını çıkarmasını ve başının saçsız yerlerini, Lord Pately gibi pudralamasını söyledim.

HASTINGS. - Haklısınız, madam, çünkü hanımların çirkinini olmadığı gibi, erkeklerin de yaşlısı yoktur.

Mrs. HARDCASTLE. - Fakat, bana ne yanıt verdiğini biliyor musunuz? O kendine özgü neşeli haliyle: "Kesişip biçip kendi başına koymak için perukamı atmamı istiyorsun" demesin mi?

HASTINGS. -Olur şey değil! Siz bu genç yaşınızda istediğiniz giysiyi giyebilir, istediğiniz tuvaleti yapabilirsiniz, çünkü size yakışır.

Mrs. HARDCASTLE. - Kerem edip söyler misiniz, Mr. Hastings, Londra'da kaç yaşındaki kadınlar moda şimdi?

HASTINGS. - Bir süre önce kırk yaşında bulunmak modaydı. Fakat, duyduğuma göre kibar hanımlar moda yaşını bu kış elliye çıkarmayı kurmuşlar.

Mrs. Hardcastle. - Gerçek mi söylüyorsunuz? Dese-nize ben moda için pek genç kalmış olacağım!

(Tony girer, arkasında da ona takılmakta, peşinden hiç ayrılmamakta olan Miss Neville vardır.)

HASTINGS. - Şimdi Londra da da hiçbir kibar kadın kırk yaşını geçmeden elmaslarını takmıyor. Örneğin; şu genç bayan, Londra'da kibar meclislerde daha minimini bir çocuk, henüz dikiş dikmeyi öğrenmeye çalışan bir kız çocuğu sayılır.

Mrs. HARDCASTLE. - Fakat yeğenim Miss Neville, kendisini adeta kadın olmuş sanıyor ve bizim en yaşlılarımız kadar elmaslara, mücevherlere düşkünlük gösteriyor.

HASTINGS. - Miss, sizin yeğeniniz mi? Ya şu cenetlenen? O da erkek kardeşiniz herhalde.

Mrs. HARDCASTLE. - Oğlumdur, efendim; birbirleriyle sözlüdürler. Birbirlerine yaptıkları oyunlara bakın. Sanki çoktan evlenmişler gibi günde belki on kez darılıp barışırlar. *(Ötekilere.)* Bana bak, Tony, yavrum, kuzenin Constance'a gene ne tatlı şeyler söylüyorsun bakayım?

TONY. - Tatlı şeyler değil. Böyle hiç peşimi bırakmamasının canımı sıktığını söylüyorum. Vallahi koca evin içinde ahırlardan başka kaçacak yerim kalmadı!

Mrs. HARDCASTLE. - Constance, sevgili kızım, sen Tony'nin söylediklerine bakma. Sen olmadığın vakit de senin için bize büsbütün başka şeyler söylüyor.

Miss NEVILLE. - Kuzenim, herkesin yanında böyle davranmakla daha büyük bir yüceyüreklik gösteriyor; çünkü, yalnız kaldığımız zaman kendisini başışlatmak için başkalarının önünde böyle kavgacılık ediyor.

TONY, *sahnenin sol ortasında.* - Bu laf da ne demek oluyor?.. Saçma!

Mrs. HARDCASTLE. - Ah, çok kurnazdır. Mr. Has-

tings, ikisinin de ağızları birbirine benzemiyor mu? İşte tam bir Blenkinsop ailesi ağız! İki gencin boyları boşları da uygun. Cicilerim, şöyle sırt sırta durun da Mr. Hastings boynunu görsün.

TONY. - Size söylüyorum, böyle şeyler yaptırmayın bana. (*Boyunu Miss Neville 'le ölçerken başını kızın başına vurur.*)

Miss NEVILLE, *sola çekilerek.* - Of, az kalsın başımı parçalayacaktı!

Mrs. HARDCASTLE, *sahnenin sağ ortasında.* - Ah canavar! Utan, Tony, utan! Erkek olacaksın, böyle yapılmı hiç?

TONY. - Eğer ben bir erkeksem, bırakın da babamdan kalan mallarımı, paralarımı kendi elime alayım. Valahi bundan sonra beni ahmak yerine koyamazsınız.

Mrs. HARDCASTLE. - İyilikbilmez seni! Eğitimin öğretimin için çektiğim bunca güçlüklerin karşılığını böyle mi ödeyecektin? Bütün çocukluğunda beşiğini ben salladım; o güzel ağzına kaşıkla ben yemek koydum!

TONY. - Kürekle koyamazdın ya! Elbette kaşıkla koyacaktın.

Mrs. HARDCASTLE. - Seni kibarlara benzetmek için şu sırtındaki yeleği kendi elimle işlemedim mi?

TONY. - Ne olursa olsun bundan sonra eşek yerine konmayacağım!

Mrs. HARDCASTLE. - Yaptığım senin iyiliğin için değil mi? Yılan! Hep senin iyiliğin için değil mi?

TONY. - Öyleyse, sen benim yakamı da bırak, iyiliğimi de! Keyfim tam yerindeyken böyle bütün neşemi ka-

çırma! Eğer bana bir iyilik gelecekse bırak kendi kendine gelsin, böyle habire insanın kafasına kakmak da ne oluyor.

Mrs. HARDCASTLE. - Keyfi yerindeymiş! Yalan, yalan! Hayır, hayır Tony, keyfin yerinde olduğu zaman ya meyhaneye, ya köpek ahırına gidiyorsun. Senin o delice şakalarını hiç tatmayacak mıyım ben? Duygusuz canavar!

TONY. - Vallahi, anne, senin şakaların benimkilerden delice.

Mrs. HARDCASTLE. - Aman, böyle şey hiç görül-müş mü? Ama anlıyorum, bu çocuk benim yüreğime indirmek istiyor, evet, böyle olduğunu biliyorum.

HASTINGS, *solda*. - Sevgili madam, bırakın da genç centilmene bir iki söz söyleyeyim. Onu görevini yapması gerektiğine inandıracığıma eminim.

Mrs. HARDCASTLE. - Peki, ben çekileyim. Gel sevgili. Constance! Mr. Hastings, durumumun ne kadar acıklı olduğunu görüyorsunuz. Böyle sevgili, tatlı, güzel, insanı çıldırtan, görevini bilmez bir çocuğun azaplara soktuğu benim gibi zavallı bir kadın hiç gördünüz mü? (*Mrs. Hardcastle ile Miss Neville sağdan çıkarlar.*)

TONY, *şarla söyler*. -

"At üstünde genç bir adam giderdi

Muradına kavuşmayı dilerdi

Haydi giderdi, Dillo di!"

Anneme aldırmayın, bırakın ağlasın. Ağlamak gönlüne ferahlık verir. Ben annemle kız kardeşimin kitap okurken tam bir saat ağladıklarını gördüm. Bir kitap onları ne kadar çok ağlatırsa, o kitabı o kadar severlermiş!

HASTINGS. - Anlaşılan hanımlarla başın hoş değil, benim yakışıklı, genç centilmenim?

TONY. - Öyle bir şey.

HASTINGS. - Fakat annenizin sizin için seçtiği genç hanıma düşman değilsiniz sanırım. Bu genç hanım bana iyi huylu görünüyor.

TONY. - Onu benim kadar tanımıyorsunuz da, ondan. Onun ne mal olduğunu çok iyi bilirim. Bütün Hıristiyanlık dünyasında onun kadar kaba, huysuz bir yaratık var mıdır, acaba?

HASTINGS, *kendi kendine*. - Bir âşık için yüreklen-dirici sözler!

TONY. - Ben onu, boyu şu kadarcıktan tanırım. Onun çalılıktaki tavşan kadar hileleri, alıştırılmaya yeni çıkarılmış tay kadar çifteleri vardır.

HASTINGS. - Bana akıllı uslu, sessiz bir kız gibi görünüyor.

TONY. - Konuk olunca öyledir, fakat arkadaşlarının yanında domuz gibi bar bar bağırır.

HASTINGS. - Fakat tatlı, alçakgönüllü bir görünüşü var.

TONY. - Evet, ama şöyle bir dokunuverin, hemen çifti atar; kendinizi hendeğin içinde bulursunuz!

HASTINGS. - Öyle ama biraz güzel olduğunu onaylamalısınız. Güzelliğini kabul etmeniz gerekir.

TONY. - Giysi ve şapka sandığı! O, hep süsten, giysiden yapma bir şeydir. Ah, burada Bet Bouncer adında bir kız var, onu bir görseniz güzelliğin ne demek olduğunu anlarsınız. Vallahi bir gözleri var, kara erik gibi; bir yanakları var, kilisedeki kürsü minderi gibi tombul ve kırmızı! Bet Bouncer, iki Constance'a bedeldir.

HASTINGS. - Peki, şimdi bir dostunuz çıkıp da sizi böyle bir matahtan kurtarsa ne dersiniz?

TONY. - Ne dediniz?

HASTINGS. - Bir dost sizi Miss Neville'den kurtarıp sevdiğiniz Betsy'ye kavuştursa, mutluluğunuzu sağlasa ona teşekkür eder misiniz?

TONY. - İyi ama, böyle bir dostu nerede bulacaksınız? Constance'ı kim alır ki?

HASTINGS. - O dost, benim! Bana yardım ederseniz Miss Neville'i bir çırpıda Fransa'ya atarım, siz de bir daha adını bile duymazsınız.

TONY. - Yardım edersem mi? Vallahi bu yolda kanımı son damlasına kadar akıtmaya hazırım, arabanıza öyle bir çift at koşarım ki, gözlerinizi açıp kapayınca kadar sizi buradan alıp götürür, bundan başka sizin hayalinize bile gelmeyen o servetinin, yani bütün elmaslarının, incilerinin bir kısmını da kurtarıp size verebilirim.

HASTINGS. - Sevgili centilmen, işte bu sözünüz yürekli bir delikanlı olduğunuzu gösteriyor.

TONY. - Öyleyse benimle gelin: Benden ayrılmadan önce daha ne kadar yürekli olduğumu göreceksiniz. (*Şarkı söyler.*)

"Biz gürültüden yılmayız,

Gökgürültüsü saçan topların uğuldadıkları yerde..."

(Soldan çıkarlar.)

*(Beş perde olarak oynanacakla
ikinci perde burada biter.)*

İKİNCİ PERDE

SAHNE I

Aynı oda.

(Sağdan Mr. Hardcasüe girer.)

HAPvDCASTLE. - Nasıl oluyor da eski arkadaşım Sir Charles oğlunu bana, Londra'nın en utangaç, en terbiyeli delikanlısı diye salık veriyor? Bence, bu delikanlı şimdiye kadar benzerini görmediğim küstahın, utanmazın biri! Ocağın başındaki koltuğu şimdiden tekeline aldı. Kunduralarını konuk odasında çıkardı, silinip temizlenmesini istiyor. Bu utanmazlığın kızımın üzerinde ne etki yaptığını bilmek isterdim, kız herhalde çok sinirlenmiştir.

(Sahnenin sol yanından sade giyinmiş olarak Miss Hardcasüe girer.)

Aferin Kate; anlaşılmamıza sadık kalmış, istediğim gibi giyinmişsin. Ama bu gece böyle yapmağa pek gerek de yoktu.

Miss HARDCASTLE. - Efendim, buyruğunuzu yerine getirmekten öyle bir zevk duyuyorum ki uygun olup olmadığını hiç düşünmeden ne dersenez hemen yapıyorum.

HARDCASTLE. - Ama, Kate, sana söylediğim şeyler için arasıra neden de gösteririm. Örneğin, bugün benim sıkılğan centilmeni sana nişanlı olarak salık verdiğim sırada da böyle yapmıştım.

Miss HARDCASTLE. - Görülmemiş bir şey göreceğimi söylemiştiniz; ama gördüğüm, söylediklerinizi gölgede bıraktı.

HARDCASTLE. - Ömrümde bu kadar şaşırmamıştım! Bu adam aklıma adeta durgunluk verdi.

Miss HARDCASTLE. - Ben de hiç böyle şey görmemişim! Hem de dünyayı görmüş, tanımış bir adam diyorlar!

HARDCASTLE. - Evet, bütün bunları yabancı ülkelerde öğrenmiş!

Miss HARDCASTLE. - Hali tavrı doğuştanmış gibi geliyor bana. •

HARDCASTLE. - Herhalde bunda uygunsuz arkadaşlarla bir Fransız dans öğretmenin de payı var

Miss HARDCASTLE. - Yanılıyorsunuz, babacığım. O korkak bakışı, o beceriksiz sözleri, o utangaç hali herhalde bir Fransız dans öğretmeninden öğrenmemiştir.

HARDCASTLE. - Kimin bakışı? Kimin hali?

Miss HARDCASTLE. - Mr. Marlovv'un! Sıkılğanlığı, çekingenliği daha ilk anda dikkatimi çekti.

HARDCASTLE. - Öyleyse ilk görüşün seni aldatmış! Çünkü daha ilk görüşümde arsızlığıyla beni allak bulak etti.

Miss HARDCASTLE. - Şaka ediyorsunuz, efendim! Ömrümde onun kadar alçakgönüllü bir insan görmedim.

HARDCASTLE. - Ciddi mi söylüyorsun kızım? Çün-

kü ben de doğduğum günden beri bu kadar arsız, caka satıcı bir köpek yavrusu görmedim! Kabadayı Dawson bile onunla aşık atamaz.

Miss HARDCASTLE. - Şaşılacak şey! Beni görünce saygıyla eğildi; kekeleydi; bir kerecik olsun gözlerini yerden kaldırıp yüzüme bakamadı.

HARDCASTLE. - Beni görünce de gümbür gümbür bağırdı; öyle kurum tasladı, öyle senlibenli davrandı ki, kanımı buz gibi dondurdu.

Miss HARDCASTLE. - Bana karşı çekingen davrandı, saygı gösterdi; zamanımızı eleştirdi. Hiç gülmeyen kızların akıllılık ve usluluklarını övdü. Can sıkıcı olduğu için özürler dileyerek beni bıktırdı, sonra da (*Marlow 'u yansılayarak*) yerlere kadar eğilip: "Madam, dünyayı verseler sizi daha fazla zamanınızı almak istemem istemem." diyerek odadan çıktı.

HARDCASTLE. - Benimle de sanki beni yıllardan beri tanıyormuş gibi konuştu. Yirmi soru sordu, hiçbirinin yanıtını beklemedi, en iyi sözlerimi alaya aldı. Marlborough Dükü ve Prens Eugene üzerine en iyi öykümü anlatırken bana iyi punç yapıp yapamadığımı sordu. Evet Kate, senin babana iyi punç yapabilir misin, diye sordu!

Miss HARDCASTLE. - Kesinlikle ikimizden biri yanılıyor.

HARDCASTLE. - Eğer görüldüğü gibiyse seninle evlenmesine, mümkün değil razı olmayacağım!

Miss HARDCASTLE. - Eğer görüldüğü gibi salak, donuk bir adamsa ben de ona mümkün değil varmayacağım!

HARDCASTLE. - Öyleyse bir nokta üzerinde anlaştık: Onu kabul etmiyoruz.

Miss HARDCASTLE. - Evet, ama bazı koşullarla. Siz onu daha az küstah bulursanız, ben de daha atılgan bulur-
sam; siz onu daha saygılı görürseniz, ben daha az utangaç
bulursam -bilmem ama- bu delikanlı pek de beğenilmeye-
cek bir adam değil. Böylesine bizim bu taşra dünyasında
at yarışlarında pek de raslayamayız, bu kesin!

HARDCASTLE. - Dedğin gibi olursa iyi; fakat bu
olanaksız. Ben gördüm ve kararımı verdim. Böyle şeyler-
de pek yanılmam.

Miss HARDCASTLE. - Ama bu ilk görünüşün altın-
da birtakım iyi huylar, artamlar da bulunabilir. İkimizden
biri yanılıyor baba, onun için bu işi daha ayrıntılı olarak
incelemeliyiz.

HARDCASTLE. - Peki! Fakat inan şuna: Ben hak-
lıyım.

Miss HARDCASTLE. - Siz de inanın ki, ben de pek
yanılmış değilim. (*Soldan çıkarlar.*)

(*Tony elinde küçük bir kutu, koşarak soldan girer.*)

TONY. - Vallahi, hepsini aldım, işte burada. Kuzini-
min gerdanlığı, elmasları falan filan hepsi burada. Anne-
min, zavallıların mallarını, dolandırmasına da engel olaca-
ğım. Vay, benim uğurlu perim, siz misiniz?

(*Soldan Hastings girer.*)

HASTINGS. - Sevgili dostum, nasıl, annenizi idare
kandırabiidiniz mi? Umarım ki, kuzininizi seviyormuş ve
sonunda onunla evlenmeye razı olmuş gibi görünerek an-
nenizin gönlünü hoş ettiniz. Atlarımız az sonra dinlenmiş
olacak ve hemen yola çıkmaya hazır bulunacağız.

TONY, *elmas kutusunu Hastings 'e vererek.* - Öyley-
se işte size yolculuk giderlerinizi ödemeye yetecek bir şey!

Sevgilinizin elmasları, mücevherleri. Alın bunları saklayın; onları sizden dolandırmak isteyenlerin haklarından gelin.

HASTINGS. - Fakat bunları annenizden nasıl alabilirsiniz?

TONY. - Bana soru sormayın, ben de size yalan söylemeyeyim. Yahu, eğer bende annemin konsolunun bütün gözlerini açacak anahtarlar olmasa, meyhaneye, birahane-ye böyle sık sık nasıl giderdim? İnsan kendi malını çalarsa onursuz sayılmaz.

HASTINGS. - Bu işi her gün binlerce insan yapıyor. Fakat size doğruyu söylemeliyim; şimdi, bu anda Miss Neville annenizin yanında, elmaslarını ondan iyilikle almaya çalışıyor. Annenizi razı edebilirse, bu işin tatlılıkla sona ermesi elbette daha iyi olur.

TONY. - Peki, siz şimdi bunları alın da ne olacağını anlayıncaya kadar sizde kalsın. Fakat işin ne olacağını ben pek iyi biliyorum: Annem ağzında kalmış tek sağlam dişinden ayrılır da Constance'm elmaslarından kendi isteğiyle ayrılmaz!

HASTINGS. - Elmasları kaybettiğini anlayınca annenizin duyacağı öfkeden korkuyorum.

TONY. - Onun öfkesine pek aldırmayın! O işi ben idare ederim. Annemin öfkesi kestane fişeği gibi bir şeydir; önem vermeyin. Vay, işte onlar, serenperen geliyorlar. *(Hastings soldan çıkar.)*

(Sağdan Mrs. HardcasÜe ile Miss Neville girerler.)

Mrs. HARDCASTLE. - Vallahi Constance, şaşıyorum sana. Sen yaşta bir kız elmas takmak istesin! Sevgili kı-

zım, o elmasları takmana daha vakit var. Yirmi yıl geçsin; güzelliğin azalıp süs ve onarım istesin, o zaman takarsın.

Miss NEVILLE. - Fakat, halacığım, kırk yaşında insanın güzelliğini onarabilen bir şey, yirmi yaşında bir insanın güzelliğini de herhalde artırır.

Mrs. HARDCASTLE. - Sevgili kızım, senin güzelliğinin böyle şeylere gereksinimi yok, şu doğal pembeliğin yok mu, binlerce süsten, elmastan üstündür. Bundan başka, yavrum, bu zamanda elmas, inci, mücevher moda olmaktan çıkmıştır artık. Gönnüyor musun, tanıdığımız kibar hanımların yansı, -örneğin, Milady Kill-Daylight, Mrs. Crump ve daha başkaları- elmaslarını Londra'ya götürüp yerine pudralar, boyalar, daha başka cicibiciler alıp geliyorlar.

Miss NEVILLE. - Fakat, ne biliyorsunuz halacığım; burada adını söylemeyecek olduğum birisi, benden, bütün süslerimi, elmaslarımı takındığım zaman daha çok hoşlanırsa!

Mrs. HARDCASTLE. - Bir kez aynaya bak da gör, sevgili çocuk, senin gözlerinden daha parlak elmas, mücevher olur mu? Sen ne dersin, sevgili Tony? Kuzinin Constance'ın, güzelliğini artırmak için mücevherlere, elmaslara gereksinimi var mı?

TONY, *solyanda*. - Bu ilerde anlaşılacak bir şey!

Miss NEVILLE. - Sevgili halacığım, size ne kadar şükran duyacağımı bilseniz.

Mrs. HARDCASTLE. - Canım bu elmaslar birtakım entipüften eski moda şeyler. Onları takınırsan o kukla oyunlarında gördüğümüz, Kral Süleyman'ın sarayındaki kadınlara döneceksin! Hem sonra şimdi onları bulabileceğimi de sanmıyorum. Pekâlâ kaybolmuş olabilirler.

TONY, *annesine gizlice*. - Öyleyse bunu kıza daha önce niye söylemedin? Baksana nasıl istiyor? Hepsi kayboldu de, onu susturmak için tek çare bu. Beni de tanık göster.

Mrs. HARDCASTLE, *Tony 'ye gizlice*. - Biliyorsun, sevgili oğlum, bu elmasları senin için saklıyorum. Elmaslar kayboldu dersem bana tanıklık edersin, değil mi?

TONY, *annesine gizlice*. - Sen orasından hiç korkma! Vallahi, elmasların çalındığını kendi gözümle gördüm diye ant bile içerim.

Miss NEVILLE. - Bir gün için olsun, verin hala; yalnızca eski bir anı diye göstermek için. Sonra gene kilitleyebilirsiniz.

Mrs. HARDCASTLE. - Sana açıkça söyleyeyim, sevgili Constance, mücevherlerini bulabilseydim sana verirdim. Elmaslar ortadan kayboldu. Emin ol ki böyle... Kayboldu., ne yapalım? Nerede olursa olsunlar şimdilik sabırlı olmamız gerek.

Miss NEVILLE. - İnanmam. Vermek istemiyorsunuz; böyle bir bahane uyduruyorsunuz. Elmaslar çok değerli... Korunmasından da siz sorumlusunuz, onları böyle kaybolacak kadar dikkatsiz saklamamışsınızdır.

Mrs. HARDCASTLE. - Korkma, Constance! Bulamazsak onlara karşılık sana bir şey vereceğim elbet. Fakat oğlum da onların kaybolduğunu, daha bulunmadığını biliyor.

TONY. - Ben de tanıgım; elmaslar kaybolmuştur ve bulunamamıştır; ant içerim.

Mrs. HARDCASTLE. - Yazgıya boyuneğmek gerek, sevgili kızım. Servetimizi kaybetsek de sabrımızı kaybetmemeliyiz. Bak bana, ne sakınım!

Miss NEVILLE. - Evet, insanların hepsi başkalarının uğradığı yıkım karşısında sakın kalmasını bilirler.

Mrs. HARDCASTLE. - Senin gibi akıllı bir kızın böyle yalancı taş, teneke parçalarla önem vermesine şaşıyorum, doğrusu. Ama bulacağız onları, hiç korkma. Buluncaya kadar da benim lâl taşlarımı takarsın.

Miss NEVILLE. - Ben lâlden nefret ederim!

Mrs. HARDCASTLE. - A, seninki gibi beyaz bir yüzü o kırmızı taşlar ne de açar! Ben taktığım zaman ne kadar yakışıyor; görmedin mi? Onları sana vereceğim. *(Sağdan çıkar.)*

Miss NEVILLE. - En sevmediğim şeyler, boşuna getirmeyin! Elmaslarımı kaybet de, sonra beni yalancı taşlarını takmaya zorla! İnsan çileden çıkıyor.

TONY. - Aptallık etme! Lâlleri verirse durma al, ne alsan kârdır. Elmasların zaten elinde demektir. Onları konsolun çekmecesinden çaldım, halanın işten haberi yok. Koş sevgiline git, o sana işi daha iyi anlatır. Beni bırak da burada annemi idare edeyim.

Miss NEVILLE. - Ah, benim sevgili kuzenim!

TONY. - Kaybol ortadan! İşte geliyor., elmasların alındığını anlamıştır. Vallahi, bak nasıl çarkıfelek fişeği gibi çevresine ateş saçıyor!

(Sağdan Mrs. Hardcastle girer.)

Mrs. HARDCASTLE. - Eyvah, yıkıldık! Hırsızlar, haydutlar! Dolandırıldık, soyulduk, her şeyimizi kırıp malımızı, mülkümüzü yağma ettiler!... Bittik!

TONY. - Ne oldu anne, ne oldu? Yoksa ailemizden birine bir şey mi oldu?

Mrs. HARDCASTLE. - Soyulduk! Konsolumu kırmışlar, elmasları almışlar. Bittim! Mativoldum.

TONY. - A, hepsi bu kadarcık mı? Hah hah hah!... Vallahi ömrümde oyunculuğun böyleşini hiç görmemiştim., ben de gerçekten mahvoldun sanmıştım, kah kah kah!

Mrs. HARDCASTLE. - Ne diyorsun, be çocuk, inan olsun ki mahvoldum. Konsolumu kırıp açmışlar; her şeyi almışlar.

TONY. - Hah, işte böyle yap., böyle; beni de tanık tut!

Mrs. HARDCASTLE. - Sana söylüyorum, Tony, değerli nem varsa onların başına ant içiyorum, bütün elmaslar gitti, ben de artık mahvoldum.

TONY. - Canım iyi ya, zaten ben onların gittiğini biliyorum ve dediğin gibi söyleyeceğim.

Mrs. HARDCASTLE. - Fakat sevgili Tonyciğim, ne söylediğimi dinlesene! Elmaslar gerçekten gitti diyorum sana!

TONY. - Vallahi anne beni zorla güldürüyorsun, kah kah kah! Ben elmasları kimin aldığını pek iyi biliyorum, hah hah hah!

Mrs. HARDCASTLE. - Dünyada böyle şakayla gerçeği birbirinden ayıramayan kalın kafa olur mu? Şaka değil, gerçek söylüyorum sana behey hayvan!

TONY. - İyi iyi! İşte böyle son derece öfkeli görünelisin, o zaman bizden kimse kuşkulalmaz. Ben de elmasların çalındığına tanıklık edeceğim.

Mrs. HARDCASTLE. - Sen kendinin sersem olduğuna tanıklık et, daha iyi! Acaba dünyada, benim gibi, bir yandan sersemler, bir yandan da hırsızlar, haydutlar arasında kalmış bir zavallı kadın var mı?

TONY. - Buna tanıklık ederim!

Mrs. HARDCASTLE. - Gene tanıklık ha? seni odun kafalı! Hele bir daha tanıklık sözünü ağzına al, seni odadan dışarı kovarım! Ah zavallı Constance, şimdi kızcağız ne olacak. Gülüyor musun, vicdansız canavar, uğradığım yıkım hoşuna mı gidiyor?

TONY. - Buna tanıklık edebilirim!

Mrs. HARDCASTLE. - Vay sen beni aşağılıyor musun, canavar? Anneni kızdırmak neymiş, gösteririm sana!

TONY. - Buna tanıklık edebilirim. *(Soldan koşarak çıkar, Mrs. Hardcasüe da onun arkasına vurarak peşinden gider.)*

(Sahneye Miss Hardcastle ile hizmetçi girer.)

Miss HARDCASTLE. - Şu kardeşimin yaptıklarına da akıl ermez, doğrusu! Sen tat da onları han diye bizim eve gönder! Hah hah hah! Mr. Marlow'un kabalık etmesine şaşmamalıyım.

HİZMETÇİ KIZ. - Dahası da var, madam, siz bu ev işi giysisiyle geçerken o centilmen sizi gördü, bana "Bu, hanın meyhanesinde hizmet eden kız mı?" diye sordu. Sizi içki veren kız sandı.

Miss HARDCASTLE. - Öyle mi? Peki; yanıldığını anlamasını istemem. Şimdi söyle bakayım, sırtımdaki giysi nasıl? *"Beaux 'nun Hilesi "* oyunundaki *Cherry'*ye benziyor muyum?

HİZMETÇİ KIZ. - Madam, giysiniz taşrada oturan her hanımın her gün evinde giydiği giysidir; fakat, doğal olarak, konuk önüne bununla çıkılmaz.

Miss HARDCASTLE. - Âlâ, Mr. Marlow'un benim yüzümü veya şeklimi anımsamadığına emin misin?

HİZMETÇİ KIZ. - Eminim.

Miss HARDCASTLE. - Ben de öyle düşünüyorum. Çünkü onunla epey konuştuğumuz halde o kadar ürkekti ki, bir kez bile gözlerini kaldırıp yüzüme bakmadı.

HİZMETÇİ KIZ. - Yanıldığını anlamasını niçin istemiyorsunuz? Ne umuyorsunuz?

Miss HARDCASTLE. - Önce, o beni görecektir, bu da yüzünü satılığa çıkarmış bir kız için az bir şey değildir. Sonra da belki onunla ahabap olabilirim. Bu da, kadınların en bayağısından başkasına söz söylemeye yanaşmayan bir erkeğe karşı kazanılmış küçük bir zafer değildir. Fakat başlıca düşüncem, bizim centilmeni gafil avlamak ve eski masallardaki o göze görünmez savaşçılar gibi, savaşa girişmezden önce karşımdaki devin gücünü ölçmektir.

HİZMETÇİ KIZ. - Fakat bu rolü iyi oynayabilecek misiniz? Centilmen yüzünüzü tanıyamadı; sesinizi de onun tanıyamayacağı gibi değiştirebilecek misiniz?

Miss HARDCASTLE. - Sen hiç korkma, zaten meydanaedeki sözleri de oldukça bilirim: "Bir şey mi emrediyorsunuz, efendim? Aslanlı masaya bakın, melekli masaya pipo ve tütün. Kuzulu masadaki adam yarım saattir kafayı buldu..." gibi., yerine göre sözler.

HİZMETÇİ KIZ. - Çok iyi, madam, işte geliyor. (*Soldan çıkar.*)

(*Soldan Marlow girer.*)

MARLOW. - Bu ne gürültü böyle? Ne bağırışma! Bir dakika bile başımı dinleyemiyorum. Salona gidiyorum., patron, aynı öykülerle karşımda; koridora çıkıyorum bu sefer patronun karısı karşımda: Yerlere kadar eğilerek saygı gösteriyor. Oh, burada biraz kendi başıma kalabildim, şöy-

le bir olup biteni düşünüyüm. (*Odada aşağı yukarı gezinir ve düşünür.*)

Miss HARDCASTLE. - Beni mi çağırdınız, efendim?
Bir şey mi emrediyorsunuz?

MARLOW, *sağa doğru yürür.* - Miss Hardcastle'a gelince, fazla ciddi, fazla içli., işime gelmez.

Miss HARDCASTLE, *yine Marlow 'un önüne doğru gelerek.* - Bir şey mi emrediyorsunuz? Beni mi çağırdınız, efendim?

MARLOW. - Hayır kızım! (*Gezinerek sol yana geçer.*)
Bundan başka şöyle bir gördüğüme göre gözü de şaşınca!

Miss HARDCASTLE, *yine önüne çıkarak.* - Eminim ki, çingırağı çaldınız, efendim. Beni mi çağırdınız?

MARLOW. - Hayır. (*Gene kendi kendine söylenir.*)
Her neyse, babamın sözünü dinledim, buraya gelerek onun gönlünü hoş etmiş oldum. Yarın da buradan Londra'ya giderek kendi gönlümü hoş ederim.

Miss HARDCASTLE, *yine yaklaşır.* - Acaba öteki centilmen mi çağırdı efendim?

MARLOW. - Hayır dedim ya!

Miss HARDCASTLE. - Öğrenmek istedim efendim, burada hizmetçi az da.

MARLOW. - Hayır, hayır diyorum. (*Dikkaüe kızın yüzüne bakar.*) Evet, çocuğum, sizi çağırdım, sanıyorum. Şey, şey isteyecektim., fakat, vallahi ne güzel şeysiniz siz öyle!

Miss HARDCASTLE, *sahnenin tam ortasında.* - A-man efendim, utandırıyorunuz!

MARLOW, *sol ortada.* - Bu kadar neşeli, şeytan gibi

gözler hiç görmemiştim. Evet, evet, cicim, ben çağırdım. Burada., eh.. ne derler ona, hani., şey yok mu?

Miss HARDCASTLE. - Hayır, efendim, on gün önce bitti.

MARLOW. - insan burada ne istese yoktur, diyorlar. Örneğin, şimdi şöyle bir tadına bakmak için pembe dudaklarınızın o tatlı Nektar şarabından içmek istesem, belki ona da yok dersiniz!

Miss HARDCASTLE. - Nektar, Nektar? Evet bir içki ama bu yörede kimse içmez. Fransız içkisidir sanıyorum. Biz burada Fransız şarabı bulundurmuyoruz, efendim.

MARLOW. - Benim dediğim Nektar halis muhlis ingiliz malıdır!

Miss HARDCASTLE. - Öyleyse, ne tuhaf, ben hiç bilmiyorum. Oysa burada her türlü şarap yaparız, ben de on sekiz yıldır buradayım.

MARLOW. - On sekiz yıl mı? Öyleyse çocuğum, daha doğmadan meyhanede hizmete girdiğinize inanmak gerekecek! Kaç yaşındasınız?

Miss HARDCASTLE. - Size yaşımı söylememeliyim, efendim. Kadınla müziğin yaşı olmaz, derler.

MARLOW. - Buradan, uzaktan bakınca kırk yaşını pek aşmış görünmüyorsunuz. (*Kızayaklaşarak.*) Fakat daha yakma gelince o kadar yaşlı da görünmüyorsunuz. (*Daha çok yaklaşıyor.*) Acaba neden bazı kadınlar kendilerine yaklaştıkça daha genç görünürler? Fakat pek çok yaklaşıp olursak... (*Miss Hardcastle 'ı öpmeye kalkışır.*)

Miss HARDCASTLE. - Efendim, rica ederim, şöyle biraz uzakta durun. Galiba insanın yaşını, atlarını gibi, ağzına bakarak öğrenmek istiyorsunuz.

MARLOW. - Yoo.. bak bu olmaz. Bana son derece kötü davranıyorsunuz. Beni böyle uzakta tutacak olursanız sizinle nasıl ahbap olabiliriz?

Miss HARDCASTLE. - Sizinle ahbap olmak isteyen kim? Ben böyle ahbaplık istemem, yok., yok., biraz önce buradayken Miss Hardcastle'ın karşısında bu kadar atılgan değildiniz herhalde. Eminim, önünde ürkek ürkek boyun kırdınız; yerlere kadar eğilip durdunuz; ve sanki yargıç önündeymiş gibi konuştunuz.

MARLOW, *kendi kendine*. - Tam da üstüne vurdu. (*Yüksek sesle.*) Ondan korkuyor muydum sanıyorsunuz? Hah hah hah! O da kim oluyor? Çirkin, şaşkalozun biri! Yok., yok., siz beni daha tanıımıyorsunuz. Ben onunla biraz eğlendim, alay ettim. Pek de üstüne düşüp onu fazla ezmek istemiyordum; yok., öylelerine karşı pek acımasız olamıyorum, ne yapayım?

Miss HARDCASTLE. - Öyleyse, efendim, siz kibar hanımlar arasında pek seviliyor olsanız gerek.

MARLOW. - Evet, cicim, beni çok severler. Fakat böyle peşime düşmek için bende ne bulduklarını vallahi bilmiyorum. Londra'daki "Kibar Hanımlar Kulübü"nde bana "bizim hoş çenebazımız" derler. Fakat, çocuğum, asıl adım çenebaz değildir ha. Beni böyle çağırırlar. Asıl adım Solomon'dur. Cicim, hizmetinize hazır Mr. Solomon kulunuz! (*Kızı saygıyla selamlar.*)

Miss HARDCASTLE. - Durun, efendim. Siz bana kulübünüzü tanıtıyorsunuz, kendinizi değil! Demek siz o kulüpte hanımların pek gözündeydiniz, öyle mi?

MARLOW. - Evet, cicim, orada Mrs. Erkekkapan, Lady Karabacak, Kontes Slingo, Mrs. Uzunboynuz, yaşlı

Miss Bidy Kaimden ile karşınızdaki kulunuz ben, kulübün her zaman zevk ve neşe kaynaklarıyız. (*Sahnenin sol yanına geçer.*)

Miss HARDCASTLE. - Çok neşeli bir yer olmalı, orası.

MARLOW. - Evet, iskambil kâğıdı, yemek, şarap ve yaşlı kadınlarla olabileceği kadar neşeli bir yer!

Miss HARDCASTLE. - "Hanımların hoş çenebazı"nı da ekleyin. Hah hah hah!

MARLOW, *öteye bakarak kendi kendine.* - Vallahi ben bu küçükten pek de hoşlanmadım. Gereğinden çok bilgiç görünüyor sanıyorum. (*Kıza. hızla.*) Neye gülüyorsunuz çocuğum?

Miss HARDCASTLE. - O hanımların kendi işlerini ve ailelerinin işlerini görmek için nasıl vakit bulabildiklerini düşünüyorum da gülmek elimden gelmiyor.

MARLOW, *öteye bakarak kendi kendine.* - Neyse, bana gülmüyormuş. (*Kıza.*) Sen çalışır mısın, kızım?

Miss HARDCASTLE. - Elbette! Bu evdeki bütün perdeler, örtüler buna tanık.

MARLOW. - Bravo! Öyleyse bana yaptığınız nakışları, el işlerini göstermelisiniz. Ben de bir parça el işi yapar, desen çizerim. Eğer bu işlerden anlayan bir adam ararsanız bana gelmelisiniz. (*Kızın elini tutar.*)

Miss HARDCASTLE, *kurtulmak için uğraşarak.* - Fakat mum ışığında renkler iyi görünmez, yann sabah hepsini görürsünüz.

MARLOW. - Niçin şimdi görmeyeyim, meleğim? Böyle bir güzellik insana dayanılamayacak bir ateş veriyor. Allah kahretsin işte bizim babalık geliyor., bizim kötü talih gene kendini gösterdi! (*Soldan çıkar.*)

(Hardcastle sağdan girer, şaşırmış olarak durur.)

HARDCASTLE. - Vay, demek böyle ha, hanımefendi? Sizin utangaç, terbiyeli centilmen bu mu? Gözlerini hiç yerden kaldırmayan, size yalnızca uzaktan tapan terbiyeli, çekingen sevgiliniz bu, öyle mi? Kate, Kate babanı böyle kandırmaktan utanmıyor musun?

Miss HARDCASTLE. - İsterseniz bana hiç inanmayın, sevgili babacığım, fakat o gene benim anlattığım gibi sıkılgan, terbiyeli adamdır. Buna benim inandığım kadar siz de inanacaksınız.

HARDCASTLE.- Vallahi onun yüzüzlüğü herkese de bulaşıyor sanıyorum! Şimdi gözümle elini yakaladığını görmedim mi? Seni sanki bayağı bir sütçü kızımıyışın gibi tartakladığını görmedim mi? Sense hâlâ onun saygısından söz ediyorsun! Şaşılacak şey!

Miss HARDCASTLE. - Fakat çok geçmeden sizi onun terbiyesine, kusurlarının zamanla geçecek türden olduğuna ve yaşı ilerleyince daha da pekişecek erdemleri bulunduğuna inandırırsam, onu bağışlayacağınızı umuyorum.

HARDCASTLE.- Bu kız insanı vallahi çıldırtacak! Sana söylüyorum, beni inandıramazsın. Ben inanacağıma inanmışım! Daha evime geleli üç saat olmadı, benim bu evde sahip olduğum bütün hakları, ayrıcalıkları elimden aldı. Sen onun küstahlığından hoşlan; buna utangaçlık, terbiye de; fakat küçük hanımefendi, bana damat olacak adamın büsbütün başka artandan olması gerekir.

Miss HARDCASTLE. - Efendim, bu gecelik izin verin, sizi inandıracam.

HARDCASTLE.- Yanm gece bile izin vermem! Çünkü onu şimdi, şu saat kapı dışarı etmeyi düşünüyorum.

Miss HARDCASTLE. - Öyleyse o saati bana verin, sizi yatıştıracağımı umuyorum.

HARDCASTLE.- Peki, işte sana bir saat izin; fakat babanı oyalamaya kalkışmak yok ha! Her şey açık ve doğru olacak, sözümü aklında tut!

Miss HARDCASTLE. - Efendim, her buyruğunuzu her zaman sevinç ve gururla yerine getirdiğimi bilirsiniz. Bana gösterdiğiniz sevgi o derecededir ki, size olan görevlerimi daha hiçbir biçimde yapmış sayılmam. (*Mr. ve Miss Hardcastle sağdan çıkarlar.*)

*(Beş perde olarak oynanacaksa
üçüncü perde burada biter.)*

(Marlow, arkasında uşağı Jeremy ile soldan girer.)

MARLOW. - Hasting hanın önünde duran posta arabasından başka bir yerim olmadığını biliyor da, saklayayım diye mücevher kutusu gibi değerli bir şeyi nasıl bana gönderiyor, aklım almıyor. Söylediğim gibi elmas kutusunu han sahibinin karısına verdin mi? Kadının kendi eline mi verdin?

JEREMY. - Evet, efendim.

MARLOW. - Onu iyi saklayacağını söyledi mi?

JEREMY. - Evet, gerekli olduğu gibi saklayacağını söyledi. Bana kutuyu nerede bulduğumu sordu, sonra da, ben senden elbet hesap sorarım, dedi. (*Soldan çıkar.*)

MARLOW. - Hah hah hah... Her ne halse, elmaslar güvende ya. Ne akıl ermez insanların arasına düştük! Yalnız şu minimini hizmetçi kız başımı döndürüyor. Bu ev halkı-

nın deliliklerini bana unutturuyor. Bu kız benimdir, benim olmalıdır. Bu kesinlikle böyle olacaktır.

(Soldan Hostings girer.)

HASTINGS. - Aman Tanrım, Neville'e bahçenin öteki ucuna geleceğimi söylemeyi unuttum. Oo, Marlow da burada, hem de pek keyifli!

MARLOW. - Beni kutla, George! Başıma defne dallarından bir taç koy! George, benim gibi utangaç, sıkılğan insanlar bile kadınlar arasında zaferler kazanabiliyor.

HASTINGS. - Ancak, bazı kadınlar arasında demek istiyorsun herhalde. Fakat anlayalım bakalım, bu kadar yüksekten atıp tuttuğuna göre nasıl bir zafer kazandın?

MARLOW. - Belinde bir demet anahtarla, bir aşağı bir yukarı dolaşan şu çekici, sevimli, kıtır kıtır, mini mini kızını görmedin mi?

HASTINGS. - Evet gördüm, ne olacak?

MARLOW - İşte o kız benim! Ne ateşli, ne fıkırdak! O ne gözler, ne dudaklar!.. Ah, yalnızca o dudakları bana öptürmüyor.

HASTINGS. - Fakat senden hoşlandığına, sana yüz verdiğine emin misin?

MARLOW. - Ne diyorsun canım! Kız beni yukarı alıp yaptığı el işlerini göstereceğine söz verdi, ben de desenin üzerinde biraz işleyeceğim.

HASTINGS. - Charles, bir kadının elinden onurunu nasıl alabilirsin, sen?

MARLOW. - Sus, sus! Ben ondan bir şey alacak değilim, ant içerim sana. Ben bu evden ne alırsam parasını kesinlikle ödeyeceğim.

HASTINGS. - Ama bu kız erdemli bir kıza benziyor.

MARLOW. - Öyle olsun! Onu erdem yolundan sap-
tıracak adam değilim ben.

HASTINGS. - Ha, şu sana gönderdiğim kutuyu iyice
saklamayı unutmadın ya? Emin bir yere koydun mu?

MARLOW. - Evet, evet, çok emin bir yere bıraktım.
Fakat şaşıyorum, doğrusu; hanın kapısında bekleyen pos-
ta arabasını nasıl emin saydın da kutuyu bana gönderdin?
Ah, sersem! Bereket versin ben daha dikkatli davrandım.
Senin işin için senden çok daha titiz oldum, ben...

HASTINGS. - E, ne yaptın?

MARLOW. - Saklasın diye kutuyu patronun karısına
gönderdim.

HASTINGS. - Patronun karısına mı?

MARLOW. - Evet, patronun karısına!

HASTINGS. - Sahi mi?

MARLOW. - Vallahi. Onu saklayacak; istediğimiz za-
man da bize verecek.

HASTINGS. - Evet, kutuyu bize getirirken bir de ta-
nık alıp gelecek!

MARLOW. - İyi yapmadım mı? Bu işte sakınmalı
davrandığımı yadsıyamazsın sanırım.

HASTINGS, *kendi kendine*. - Telaşımı göstermeme-
liyim.

MARLOW. - Biraz telaşlı görünüyorsun, yoksa bir
şey mi oldu?

HASTINGS. - Hayır, hiçbir şey yok. Ömrümde bu ka-
dar neşeli olduğumu anımsamıyorum. Demek sen kutuyu
patronun karısına bıraktın, o da kuşkusuz onu saklamayı
hemen üzerine aldı, değil mi?

MARLOW. - Evet, kutuyu saklamayı hemen kabul et-

tikten başka, üstelik, önlem olarak, kutuyu ona götüren uşamı bile bırakmamak istemiş, hah hah hah!

HASTINGS, *istemeyerek*. - Kih kih kih!.. Her neyse, desene kutu emin yerde?

MARLOW. - Korkma, bir cimrinin kesesindeki para gibi!

HASTINGS, *kendi kendine*. - Bütün servet, zenginlik umutları suya düştü artık. Elmasları almadan gitmeliyiz. (*Yüksek sesle.*) Peki, Charles, artık seni o güzel hizmetçiyle ve düşüncelerinin baş başa bırakıyorum. Eğer, kah kah kah!.. Eğer kendi işini de, benim işimi becerdiğin gibi başarıyla becerirsen.. işte o zaman...

MARLOW. - Eee.. o zaman ne olacak?

HASTINGS. - Hiç, o zaman sana ta yüreğimden gözün aydın, derim. (*Soldan çıkar.*)

(*Hardcastle sağdan girer.*)

HARDCASTLE, *kendi kendine*. - Artık evimi tanıyamaz oldum. Ev altüst oldu gitti! Konuğun uşakları şimdiden sarhoş oldular. Buna dayanamayacağım artık. Fakat eski arkadaşım olan babasının hatırı için kendimi biraz daha tutayım. (*Yüksek sesle.*) Mr. Marlow, uşağınız, köleniz... (*Saygıyla eğilir.*)

MARLOW. - Saygılar, efendim. (*Kendi kendine.*) Bakalım, şimdi de ne yumurtlayacak!

HARDCASTLE. - Efendim, eminim ki dünyada hiç kimsenin bu evde babanızın oğlu kadar iyi kabul göremeyeceğini bilirsiniz. Siz de böyle düşünmüyor musunuz?

MARLOW. - Can ve gönülden, efendim. Zaten böyle şeyler için bana ricaya da gerek yok. Nereye gidecek olsa babamın oğlunu iyi kabul ettirmek huyumdur.

HARDCASTLE. - Ben de buna can ve gönülden inanıyorum, efendim. Ancak sizin davranışlarınıza bir şey diyemesem de uşaklarınızın yaptığının artık dayanılmazacak bir duruma gelmiş olduğunu söylemeliyim, içkiden yana, bu evde pek kötü örnek oluyorlar, buna emin olun!

MARLOW. - Bağışlayın, benim iyi efendim, ama suç bende değil. Eğer gerektiği gibi içmiyorlarsa bütün suç onların. Şarap mahzenini hiç esirgememelerini söylemiştim; emin olun. (*Seslenir.*) Bana bakın, söyleyin, benim hizmetçilerden biri buraya gelsin. (*Hardcastle 'a.*) Kendim içmediğim için, bu eksikliği aşağıda adamakıllı içerek gidermelerini buyurmuştum.

HARDCASTLE. - Demek sizin buyruğunuzla böyle yapıyorlar, öyle mi? Çok iyi!

MARLOW. - Elbette, benim buyruğumla! Şimdi gelecek uşak bunu size ağzıyla söyleyecektir.

(*Uşak Jeremy girer, sarhoştur.*)

MARLOW. - Sen misin, Jeremy? Şöyle gel bakayım. Ben size ne buyruk vermiştim? Size serbestçe için, burası için kârlı olacak istediğiniz şeyi ısmarlayın demedim mi?

HARDCASTLE, *kendi kendine*. - Artık sabrım tükeniyor!

JEREMY. - Yaşasın özgürlük! Ben bir uşağım, fakat ben de başka her insan gibi haklanma sahibim, vallahi, efendim, kimin aşkına olursa olsun, yemekten önce içmem, iyi içki, iyi bir yemeğin üstüne yakışır. Fakat öyle bir yemek de., eh.. yiyecek kadar değilim., efendim. (*Sol-dan çıkar.*)

MARLOW. - Görüyorsun ya yaşlı dostum, herif sarhoş olabileceği kadar olmuş. Bundan fazla ne içmesini is-

tediğinizi anlayamıyorum. Yoksa bira fıçısı içine girip salamura mı olsun diyorsunuz?

HARDCASTLE, *kendi kendine*. - Hey Tanrım, biraz daha sabredecek olursam çıldıracağım. (*Yükseksele.*) Mr. Marlow, küstahlığınıza dört saatten fazla sabrettim, bu halinizin sona ereceğini gösteren bir belirti de göremiyorum. Artık burada efendi ve ev sahibi olmaya karar verdim, sizin ve peşinizdeki sarhoşlar takımının şimdi evimden çıkıp gitmenizi istiyorum!

MARLOW. - Evinizden çıkmak mı? Herhalde şaka ediyorsunuz, dostum. Sizi hoşnut etmek için elimden geleni yaptığım halde, bana böyle davranmak?

HARDCASTLE. - Size söylüyorum efendi; beni hoşnut etmiyorsunuz, onun için de evimden çıkıp gitmenizi istiyorum!

MARLOW. - Kesin şaka ediyorsunuz. Gecenin bu vaktinde, hem de böyle bir gecede gitmek! Yok yok, alay ediyorsunuz.

HARDCASTLE. - Ciddi söylüyorum, efendi; kanım beynime çıktı artık; size söylüyorum; bu ev benimdir., benim olduğu için de şu anda çıkıp gitmenizi istiyorum.

MARLOW. - Hah, hah hah! Boş yere gürültü etmeyin. (*Ciddi bir tavır alarak.*) Buradan bir adım bile atmayacağım. Burası sizin eviniz mi? Yoo.. burası benim evim! Burada kalmak istediğim sürece burası benim evimdir! Bu evden gitmem için buyruk vermeye sizin ne hakkınız var, efendi? Ömrümde böyle küstahlığa raslamadım! (*Sola doğru yürür.*)

HARDCASTLE. - Ben de böylesine rasladım! Al-lah belamı versin! Evime gelmek, ne canı isterse onu bu-

yurmak, kendi koltuğumu elimden almak; ailemi aşağılamak; kendi uşaklarına sarhoş olsunlar diye buuyruk vermek, sonra da kalkıp bana: "Efendi, bu ev benimdir!" demek! Efendi, bu yaptığınız o kadar kaba bir küstahlık ki, öfkemi unutup gülmek zorunda kalıyorum. Haha haha hah! *(Alayla.)* Lütfedip söyler misiniz efendim, madem ki bu evi aldınız, bari geri kalan eşyayı da alıvermez misiniz? İşte bir çift gümüş şamdan, işte bir şömine perdesi ve körükler var, belki bunlar da hoşunuza gider.

MARLOW. - Getirin hesap pusulamızı, borcumuz neyse getirin de artık sözü uzatmayalım!

HARDCASTLE. - Şurada birtakım resimler var, kendi daireniz için şu tabloya ne dersiniz?

MARLOW. - Hesabı getirin diyorum size! Şimdi sizi de, cehennem örneği evinizi de bırakıp gideceğim. *(Sola doğru yürür.)*

HARDCASTLE. - Bunlardan başka bir de piringten parlak bir tepsi var, içinde o pek yüzünüzü ayna gibi görebilirsiniz.

MARLOW. - Hesap pusulanızı diyorum size!

HARDCASTLE. - Ha, kanepeyi unuttum, iştahlı bir yemekten sonra yan gelip uyku çekmeniz için!

MARLOW. - Hay Allah layığını versin; hesabı getirin diyorum. Sözü uzatmayalım artık!

HARDCASTLE. - Delikanlı, delikanlı! Babandan aldığım mektuba bakarak, buraya iyi terbiye görmüş, edep-
li, utangaç bir kişinin konuk geleceğini sanmıştım. Fakat şimdi görüyorum, şımarık, kaba, haddini bilmez biriymiş. Ancak unutmama ki baban birazdan buraya gelecek ve her şeyi öğrenecek. *(Sağdan çıkar.)*

MARLOW. - Bu da ne demek? Başka bir eve mi geldim yoksa? Burada her şey tıpkı bir handa olduğu gibi. Hizmetçiler, bir şey söylediğiniz vakit "Geliyor!" diye haykırıyorlar, işinize bakanlar beceriksiz; içki uşağına kadar her şey tamam! Fakat işte, hizmetçi kızdan herhalde bir şeyler öğrenirim. Böyle hızlı hızlı nereye gidiyorsun, kızım? Biraz konuşmak istiyorum sizinle.

(Miss Hardcastle sağdan sahneye girer, sola doğru geçer.)

Miss HARDCASTLE. - Öyleyse kısa kesin; acele işim var. *(Kendi kendine.)* Galiba yanıldığını anlamaya başlıyor. Fakat gerçeği daha öğrenmemesi gerek.

MARLOW. - Rica ederim kızım, soracağım şu soruya yanıt verin: Siz kimsiniz ve bu evdeki işiniz nedir?

Miss HARDCASTLE. - Ailenin akrabalarındanım, efendim.

MARLOW. - Yani ailenin yoksul akrabalarından biri mi?

Miss HARDCASTLE. - Evet efendim, görevi evin anahtarlarını elinde bulundurmak ve konuklara elinden geldiği kadar hizmet etmek olan yoksul bir kızım.

MARLOW. - Yani bu hanın hizmetini görüyorsunuz, değil mi?

Miss HARDCASTLE. - Han mı? Tanrım! Böyle bir şey de nereden aklınıza geldi? Bütün ilin en yüksek ailelerinden biri han işletsin! Hah hah hah! Mr. Hardcastle'ın evi, han, ha?..

MARLOW. - Mr. Hardcastle'ın evi mi? Kızım, bu ev Mr. Hardcastle'ın mı?

Miss HARDCASTLE. - Elbette efendim, başka kimin olabilir?

MARLOW. - Şimdi her şey anlaşıldı. Beni kötü aldatmışlar. Ah şu sersem kafam! Şu sersem kafam! Bütün Londra'nın maskarası olacağım. Bütün gazeteci, kitapçı dükkânlarında karikatürüm görülecek., hay kör şeytan! Sen gel de, yüzlerce ev içinde bu evi han, babamın eski dostunu da hanı işleten adam san! Beni kim bilir ne terbiyesiz, ne küstah bir herif sanıyor. Ne sersem köpekmişim ben! Bak kızım, ben sizi de hanın içki odası hizmetçilerinden sandım.

Miss HARDCASTLE. - Aman Tanrım., halimde tavrimda ne var ki, beni... (*Yarı ağlayarak.*)

MARLOW. - Hayır, hiçbir şey yok, hiçbir şey! Fakat o benim yanlışlıklar listesine, ister istemez sizi de soktum. Ahmaklığım yüzünden her şeyi ters yyandan gördüm. Bana gösterdiğiniz dikkat ve ilgiyi yüzsüzlüğünüze verdim; saflığınızı kurnazca bir cilve sandım. Fakat artık her şey bitti. Bundan sonra bu evde kalıp yüzümü kimseye gösteremem.

Miss HARDCASTLE. - Efendim, umarım ki sizi gücendirecek bir şey yapmadım. Bana o kadar nazik davranan, o kadar nazik sözler söyleyen bir centilmeni gücendirirsem çok üzülürüm. (*Ağlar gibi yaparak.*) Hele o centilmen benim yüzümden buradan giderse! Hakkımda kötü sözler çıkarsa, ona da çok üzülürüm, benim namustan başka servetim yok ki!

MARLOW, *kendi kendine.* - Vallahi ağlıyor! Bu, namuslu bir kadında gördüğüm ilk duygu ve sevecenlik belirtisi! Dokunuyor bana.

Miss HARDCASTLE. - Benim ailemin de Miss Hardcastle'ın ailesi kadar temiz olduğunu biliyorum. Yoksulum

ama, insan azla yetindikten sonra ne önemi var? Zengin olmamanın kötü bir şey olduğunu şimdiye kadar hiç düşünmemiştim.

MARLOW. - Şimdi niçin böyle düşünüyorsun, benim saf yürekli güzelim?

Miss HARDCASTLE. - Çünkü yoksulluk beni birinden uzaklaştırıyor; bin liram olsa hepsini ona...

MARLOW, *sola doğru yürüyerek, kendi kendine.* - İşte bu saflığı beni büyülüyor. Burada daha fazla kalacak olursam, işim bitti demektir. Onun için yiğitçe bir hamle yapıp onu bırakmalıyım. (*Yüksek sesle.*) Beni başısla sevgili kızım, bütün aile içinde istemeyerek ayrılacak olduğum tek kişi sizsiniz. Fakat size açıkça söyleyeyim: Doğuşumuz, servet ve gördüğümüz terbiye arasındaki fark aramızda bir ilişki kurmamıza engel oluyor. Bense onuruma güvenmiş, masum, saf bir yaratığı baştan çıkaramam; çok güzel olmaktan başka suçu bulunmayan birini yıkıma sürükleyemem. (*Soldan çıkar.*)

Miss HARDCASTLE, *kendi kendine.* - Şimdiye kadar onun değerinin yarısını bile anlayamamışım meğer. Ne yapıp yapıp onu burada alıkoymaya çalışacağım. Zafferî elde etmek için kılığımı değiştirdim, bu rolü oynamayı sürdüreceğim; yalnızca babama işin doğrusunu anlatacağım, belki kararından vazgeçer. (*Dipten çıkar.*)

(*Tony ile Miss Neville sağdan girerler.*)

TONY. - Bu sefer de elmaslarını git kendin çal! Ben görevimi yaptım. Kadın, elmasları yine ele geçirdi, buna kuşku yok. Yalnızca elmasların, hizmetçilerin yanlış yüzünden alınmış olduğuna inanıyor.

Miss NEVİLLE. - Fakat, kuzenim, elbette bu yıkım

vaktimizde bizi bırakmayacaksınız. Halam benim evden kaçmak istediğimden azıcık kuşkulanırsa, beni odama kapatır, kapıyı kilitler yahut Pedigree Hala'ya gönderir ki, bu da odama kapatılıp kalmaktan bin kez daha kötüdür.

TONY. - Halaların her türlü belalı şeylerdir, zaten! Fakat elimden ne gelir? Size bir çift at buldum, sizi rüzgâr gibi uçuracak. Annemin yanında seninle tatlı tatlı kırıştırmadım da diyemezsin... Hah, işte annem geliyor gene., biraz daha cilveleşelim de bizden kuşkulanmasın.

(Mrs. Hardcastle sağdan girer.)

Mrs. HARDCASTLE. - Doğrusu pek çok üzüldüm. Fakat oğlum, bu işin ancak uşağın yaptığı bir yanlışlıktan ileri geldiğini söylüyor. İşin doğrusu, oğlanla kızı bir ayak önce evlendirmeden içim rahatlamayacak. O vakit elmaslarını kendisine veririm saklasın. Ne görüyorum: Vallahi orada birbirleriyle kucaklaşıyorlar. Tony'yi hiç bu kadar neşeli, atılgan görmemiştim. Hah!.. Şimdi sizi yakaladım, benim şirin kumrularım! Burada gaga gagaya gelmeler, gizli gizli karşılıklı bakışlar, kesik kesik mırıltılar ha, öyle mi? Hah hah!

TONY. - Mırıldanmalara gelince, anne, araya homurdanırız bile; fakat bu homurdanmalar sevgilerimizi azaltmaz.

Mrs. HARDCASTLE. - Tony, ateşin üstüne bir iki damla su serpsen ateş eskisinden daha parlak yanar.

Miss NEVILLE. - Kuzenim Tony bundan böyle bizimle birlikte daha çok kalacağına söz veriyor. Hatta hiç ayrılmayacağını söylüyor. Bizden ayrılmayacaksın değil mi kuzenim Tony?

TONY. - Hayır, güzel yaratık! Hayır, ben atımı bir su

kıyısında bırakırım da bana böyle gülümsediğin zamanlarda seni bırakamam. Gülüşün seni öyle güzelleştiriyor ki...

Miss NEVILLE. - Benim hoş kuzenim, şu doğal şakacılığın, şu neşeli, geniş, kırmızı, düşüncesiz., ha, şu pek yüzünü kim görür de hayran olabilir? *(Tony'nin yanaklarını okşar.)*

' Mrs. HARDCASTLE. - Ah, şu masumluk! Ne güzel şey!

TONY. - Kuzinim Constance'm ela gözlerinin; cembalo üzerinde masura gibi öteye beriye gezdirdiği uzun parmaklarının her zaman hayranıyım.

Mrs. HARDCASTLE. - Ah, oğlum bu tatlı dille ağacın dalına konmuş kuşları bile büyüler. Kendimi hiç böyle mutlu duyumsamamı şım. Oğlum, tam ölen babası Mr. Lumpkin'e benziyor. Sevgili Constance, elmasları artık istediğin gibi takabilirsin. Onları sana vereceğim. Constance'ceğim, şu Tony pek şeker bir çocuk, değil mi? Yarın hemen onunla evleneceksin; eğitim ve öğretimini de -bizim papaz Drowsy'nin vaazları gibi- daha uygun bir zamana bırakırız.

(Soldan Diggory girer.)

DIGGORY. - Küçük bey nerede? Bir mektup var.

TONY. - Anneme ver. Bütün mektuplarımı önce annem okur.

DIGGORY. - Bu mektubu sizden başka kimseye vermememi söylediler.

TONY. - Kimden geliyor?

DIGGORY. - Efendim, bunu mektuba sormalı!

TONY, mektubu elinde çevirir ve dikkatle bakar. -

Bunu öğrenmek istiyorum ama... (*Diggory bu sırada dışarı çıkar.*)

Miss NEVILLE, *kendi kendine.* - Bittik, bittik! Hastings'den! Yazısını tanıdım. Halam görürse yandık demektir! Bari onu elimden geldiği kadar başka bir şeyle oyalayayım. (*Mrs. Hardcastle 'a.*) Fakat halacığım, Tony'nin Mr. Marlow'a demin verdiği çok parlak, zarif yanıtı daha size söylemedim. Bu söz bizi o kadar güldürdü ki!.. Biraz şöyle gelin, madam. Tony, kendisini böyle yüzüne karşı övdüğümüzü duymamalı. (*İkisi sahnenin ötesine gider ve konuşurlar.*)

TONY, *hâlâ elindeki mektuba bakarak.* - Ömrümde böyle karışık, belalı yazı görmedim. Kitap yazısı gibi yazılan çok güzel okuyorum, ama bu yazıda öyle kuyuklar, öyle çengeller, uzatmalar var ki, insan ne başını bulabiliyor, ne sonunu! (*Okur.*) "Anthony Lumpkin'e." Çok tuhaf şey, zarfların üstünde adımı okuyabiliyorum, fakat açıp içlerini okumaya gelince., pofyoz! Bu kötü, çok kötü bir şey! Çünkü mektupların asıl kaymaklı yerleri içleridir.

Mrs. HARDCASTLE, *Miss Neville 'e.* - Hah hah hah! Çok iyi, çok iyi, desene oğlum o filozofu iyice sıkıştırdı.

Miss NEVILLE. - Evet madam! Fakat daha ötesini dinlemediniz, madam... Biraz daha şöyle uzağa gidelim, yoksa ne konuştuğumuzu işitecek. Tony'nin onu nasıl şaşkına döndürdüğünü de anlatayım.

Mrs. HARDCASTLE. - Fakat şimdi Tony kendisi şaşkına dönmüşse benziyor.

TONY, *hâlâ dikkatle bakarak.* - Belalı, aşağı yukarı kaçmış bir yazı, sanki sarhoş elinden çıkmış! (*Mektubu okur.*) "Sevgili efendim, ..e., e., pek iyi, bu ne? Bir M var,

sonra bir T ve S var, fakat ondan sonraki şey ne olacak, Z mi, R mi acaba?

Mrs. HARDCASTLE, *sahnenin ortasında*. - Nedir o sevgili oğlum? Sana yardım edebilir miyim?

Mrs. NEVILLE, *solda*. - İzin verin de ben okuyayım. Karışık, kötü yazılan herkesten iyi okurum (*Mektubu Mrs. Hardcastle 'ın elinden telaşla alır.*) Kimden geldiğini biliyor musunuz?

TONY. - Bilemiyorum. Arpacı Dic Ginger'den olmalı.

Miss NEVILLE. - Evet öyle. (*Mektubu okur gibi yapar:*) Efendim, sağ ve esen olduğunuzu umanm. Kuyruk sallayan horozlar, ördek yeşili horozları öyle dövdüler ki... Allah Allah, hep horozlar, hep horoz dövüşü üzerine., hı.. evet, hep horoz dövüşü., önemsiz şeyler., al, kuzenim sok cebine., önemsiz.. (*Buruşturduğu mektubu Tony'ye verir.*)

TONY. - Fakat, miss, önemsiz olur mu? Son derece önemli! Mektubun ötesini de kesinlikle okumalıyım. Al şu mektubu anne, bana okuyuver. (*Mrs. Hardcastle 'a verir.*)

Mrs. HARDCASTLE, *mektubu alır*. - Bakalım neymiş? (*Okur.*) "Sevgili dostum, şimdi bir posta arabasıyla bahçenin arkasında Miss Neville'i bekliyorum. Fakat atların bu yolculuğa çıkabilecek kadar dinlenmemiş olduklarını anladım. Söz vermiş olduğunuz gibi, bize bir çift at bularak yardım etmenizi beklemekteyim. Çabuk davranmanız gerekir, yoksa sizin o cadı -a... bu da ne?- o cadı anneniz kuşkulanabilir. Dostunuz Hastings."... Allah bana sabırlar versin! Şimdi çıldıracağım! Öfkemden boğuluyorum.

Miss NEVILLE, *sağda*. - Madam, öfkenize egemen olacağınızı ve beni bir terbiyesizlikle, yahut, başkalarının

kurduğu kötü planlar yüzünden suçlu tutmakta acele etmeyeceğinizi umarım.

Mrs. HARDCASTLE, *yere kadar eğilip alayla diz bükerek.* - Çok parlak söylediniz, madam! Adeta şaşılacak kadar nazik ve çekicisiniz! Kibarlık ve terbiye örneğisiniz! *(Tavrım değiştirerek.)* Ya sen, ya sen, koca eşek! Daha ağzını kapamayı öğrenmemiş olduğun halde, sen de bana karşı dolap çevirmek için bunlarla bir oldun, öyle mi? Fakat bir anda sizin bütün bu hilelerinizi altüst edeceğim. Size gelince, madam, madem ki taptaze iki at hazırmış, onları düş kırıklığına uğratmak acımasızlık olur. Onun için aşığınla kaçmaya hazırlanacak yerde, şimdi benimle yola çıkmaya hazırlan! Eminim ki, halan Pedigree'nin yanında tam güvende olacaksın. Sen de, efendi, hemen atına bin ve bizi yolda korumak için arabanın yanında bulun! Size, kendi istediğinizden daha fazla sizin iyiliğinizi istediğimi göstereceğim. Thomas, Roger, Diggory! Buraya gelin! *(Sağ yandan çıkar.)*

Miss NEVILLE. - Artık büsbütün mahvolduk.

TONY - Evet, gerçekten öyle!

Miss NEVILLE. - Böyle beyinsiz bir sersemle iş yapmaktan zaten ne beklenir? Deminden beri o kadar işaret ettim; başımı salladım durdum., bir şey anlamadı.

TONY. - Bana bak, miss, senin işini bozan benim beyinsizliğim değil, senin kendi açığızlüğün! Horoz adlarını, horoz dövüşünü öyle kurnazca ve güzel uydurdun ki, ben doğru okuyorsun sandım.

(Soldan Hastings girer.)

HASTINGS. - Bana bak, efendi, uşağın söylediğine

göre, mektubumu annenize göstermiş, bizi ele vermişsiniz! Böyle şey yakışır mı size, genç centilmen?

TONY. - Al birini daha! Sizi kimin ele verdiğini şu hanıma sorun! Vallahi, bu işi ben yapmadım, o yaptı. (*Masanın üstüne oturur.*)

(*Sağdan Marlow girer.*)

MARLOW. - Bravo! Doğrusu bu bana yaptıklarınıza teşekkür ederim! Herkesi benden nefret ettirdiniz; herkeşe terbiyesizce davranmak zorunda kaldım. Küçük görüldüm; aşağılandım; maskara oldum.

TONY. - İşte biri daha! Artık tımarhane boşanıp deliler buraya dolacak!

Miss NEVILLE. - Efendim, bütün bunlardan dolayı kendisine borçlandığınız centilmen işte burada!

MARLOW. - Ona ne söyleyebilirim? Daha çocuk! Ahmağın biri! Bilgisizliği ve yaşı onu korur.

Miss NEVILLE. - Evet, öyle ama başımıza gelen belaları seyredip eğlenmeyi bilecek kadar kurnaz ve şeytan.

HASTINGS. - Akılsız, duygusuz köpek!

MARLOW. - Dalavere kumkuması!

TONY. - O, o! (*Yerinden fırlar.*) Sizin ikinizle de dövüşeceğim, önce birinizle, sonra da birinizle., ama sopayla.

MARLOW. - Bu çocuğa kızmaya gönül indirmem ama, Mr. Hastings, sizin yaptıklarınızı açıklamamızı isterim. Yanıldığımı bildiğiniz halde bana söylemediniz.

HASTINGS. - Uğradığım yıkım karşısında acılar içinde kıvranırken benden açıklama istemek!.. Dostluğumuza yakışmaz, Mr. Marlow!

MARLOW. - Ama., efendim...

Miss NEVILLE. - Yanlışınızı sürdürmenizi hiç iste-

medik. Biz de anladığımız zaman iş işten geçmişti. Onun için bize kızmayın.

(Sağdan Diggory girer.)

DIGGORY, *Miss Neville 'e.* - Hanımefendi hemen hazırlanmanızı istiyor. Atlar koşuldu, şapkanız ve eşyalarınız bitişik odada. Bu gece otuz mil yol gideceğiz. *(Soldan çıkar.)*

Miss NEVILLE. - Geliyorum, ah Mr. Marlow, gittiğim yerde beni bekleyen yaşamın ne kadar üzücü, sıkıcı ve kötü olduğunu bir bilseniz, kızmak şöyle dursun, bana acırsınız.

Mrs. HARDCASTLE, *sahnenin sağyanından seslenir.*
- Miss Neville! Constance, Constance! Sana söylüyorum!

Miss NEVILLE. - Geliyorum *(Hastings 'e.)* Dayanma ve vefa! Aklında tut, parolamız vefadır! *(Sağdan çıkar.)*

HASTINGS. - Ah sevgilim! Nasıl dayanacağım ben? Mutluluğa, hem öyle bir mutluluğa, o kadar yakın ol da sonra...

MARLOW, *Tony 'ye.* - Yaptığınız ahmaklığın sonuçlarını gördünüz mü, genç efendi? Kendinize eğlence diye yaptığınız şey umutsuzluğa, hatta yıkıma neden oluyor.

TONY, *bir dalgınlıktan uyanarak.* - Hah, buldum! İş oldu demek., verin elinizi bakayım, verin elinizi siz de zavallı küskün! İki saat sonra bahçenin öbür ucunda buluşalım. Eğer orada Tony Lumpkin'in sandığınızdan çok daha iyi yürekli bir çocuk olduğunu anlamazsanız en iyi atımı, üstüne de Bet Bouncer'i size vermek üzere iddiaya giriyorum. Haydi bakalım!

(Tony sağdan, Marlow ile Hastings soldan çıkarlar.)

*(Beş perde olarak oynanacaksa
dördüncü perde burada biter.)*

ÜÇÜNCÜ PERDE

SAHNE I

Aynı oda.

(Mr. Hardcasüe ile Marlow 'un babası Sir Charles Marlow sağdan girerler.)

HARDCASTLE. - Hah hah hah! O yüksek buyruklarını ne de çalımli çalımli veriyordu!

Sir CHARLES. - Gösterdiğin candan sevgiyi herhalde pek soğuk karşıladı.

HARDCASTLE. - Fakat sanırım bende bayağı bir hancıdan daha fazla birşey görmüş olmalıdır.

Sir CHARLES. - Evet Dick, seni bayağı bir hancıdan daha yüksek bir hancı sanıp yanılmıştır. Hah hah hah!

HARDCASTLE. - Keyfim öyle yerinde ki, şu anda sevinip neşelenmekten başka bir şey düşünmek istemiyorum. Evet, benim sevgili dostum, ailelerimizin birleşmesi aramızdaki kişisel dostluğu babalardan çocuklara geçecek bir mirasa dönüştürecek; her ne kadar kızımın serveti azsa da...

Sir CHARLES. - Ne demek, Dick? Sen de mi bana paradan, servetten söz edeceksin? Oğlumun yeterli parası var. Mutluluğuna ortak olacak, onu artıracak, iyi, erdemli bir kızıdan başka bir şeyi eksik değil. Eğer kızınızla oğlum, dediğiniz gibi birbirlerini seviyorlarsa...

HARDCASTLE. - Eğer mi? İnan olsun birbirlerini delice seviyorlar, bunu kızım bana çıtlattı.

Sir CHARLES. - Fakat, bilirsin ya, kızlar kendi kendilerine gelin güvey olurlar.

HARDCASTLE. - Oğlunuzun, kızımın elini çok ateşli yakaladığını kendi gözümle gördüm. İşte oğlunuz da geliyor, sizin "eğer"lerinizi, "acabalarınızı" ortadan kaldırır.

(Soldan Marlow girer.)

MARLOW. - Efendim, garip davranışlarımdan dolayı bir kez daha başışlamanızı dilemek istiyorum. Yaptığım terbiyesizliği düşündükçe çok üzülüyorum...

HARDCASTLE. - Unut, çocuğum, unut; hiç önemi yok! *(Marlow'un elini sıkar.)* Fazla önem vermişsiniz. Kızımla bir iki saat konuşup gülüşünce her şey yoluna girer. Kızımın size olan sevgisi böyle şeylerle azalmaz.

MARLOW. - Efendim, kızınızın gösterdiği ilgiyle her zaman övüneceğim!

HARDCASTLE. - Mr. Marlow, ilgi sözü pek zayıf kalıyor. Aldanmıyorsam ortalıkta ilgiden daha fazla bir şeyler var., inanın bana!

MARLOW. - Efendim, gerçek söylüyorum, ben o mutluluğa kavuşmuş değilim!

HARDCASTLE. - Haydi, haydi çocuğum; ben, yaşlı bir adamım; böyle işlerden siz gençler kadar ben de an-

iarım. Kızım ile aranızda neler geçtiğini biliyorum ama dilimi tutacağım.

MARLOW. - Emin olun, efendim, kızınızla olan ilişkim yalnızca şudur: Ben ona derin bir saygı; o da bana büyük bir soğukluk, resmîlik gösterdi. Size karşı terbiyesizlik ettimse, bütün aileye karşı da böyle davrandım sanmayın, efendim.

HARDCASTLE. - Hayır, hayır., terbiyesizlik, küstahlık dediğim yok. Hayır, o derece değil. Kızlar oynamayı, hatta bazen de örselenmeyi severler. Fakat kızımın bana böyle bir şeyden yakınmadığına güvenin.

MARLOW. - Ant içerim size; ben hiçbir zaman...

HARDCASTLE. - Kızım, sizden pek hoşlanmıyor değil, sizin de ondan hoşlanmış olduğunuza emin bulduğumdan...

MARLOW. - Aman efendim., bunu kabul edemem, efendim...

HARDCASTLE. - Evet, emin bulduğumdan hemen papazın önünde nikahlanmanıza bir engel göremiyorum.

MARLOW. - Fakat beni niçin dinlemek istemiyorsunuz? Size gerçeği söylüyorum. Ben, Miss Hardcastle'a en küçük ilgi ve sevgi belirtisi göstermedim, hatta benim ona bağlılığımı bildirecek en hafif bir imada bile bulunmadım. Onunla yalnızca bir kez konuştuk. Bu da resmî, terbiyeli ve tatsız oldu.

Mr. HARDCASTLE, *kendi kendine*. - Bu delikanlının resmî, terbiyeli yüzüzlüğüne dayanamayacağım!

Sir CHARLES, *söze karışarak*. - Peki, sen kızın elini hiç tutmadın mı? Ona sevgini gösterir sözler söylemedin mi?

MARLOW. - Ant içerim, ben buraya buyruğunuz üzerine geldim, Miss Hardcastle'ı gördüm; hiçbir heyecan duymadım; ve ondan, hiçbir üzüntü duymadan ayrıldım. Umanm ki, söz dinlediğimi göstermem için benden artık başka şeyler istemeyeceksiniz; ve o kadar eziyet ve sıkıntı çektiğim bu evden çıkıp gitmeme izin vereceksiniz. (*Soldan çıkar.*)

Sir CHARLES. - Oğlumun bu ciddilik ve içtenliğine şaşıyorum.

HARDCASTLE. - Ben de bu iddiasındaki yapmacık cürete şaşıyorum!

Sir CHARLES. - Doğru söylüyor; yaşamım ve onurum üzerine ant içebilirim.

HARDCASTLE. - İşte kızım geliyor, ben de mutluluğum üzerine ant içerim ki, o da doğruyu söyleyecek.

(*Sağdan Miss Hardcastle girer.*)

HARDCASTLE. - Kate, buraya gel kızım. (*Miss Hardcastle sahnenin ortasından geçer.*) Şimdi soracağımız sorulara içtenlikle ve çekinmeden yanıt ver! Mr. Marlow sana sevgisini, bağlılığını bildiren sözler söyledi mi?

Miss HARDCASTLE. - Sorunuz pek ani oldu, efendim; ama madem çekinmeden yanıt vermeme istiyorsunuz, söyleyeyim: Evet, söyledi.

HARDCASTLE, *Sir Charles 'a.* - Gördünüz mü?

Sir CHARLES, *sağda.* - Rica ederim, madam, oğlumla bir kereden fazla görüştünüz mü?

Miss HARDCASTLE. - Birkaç kez buluştuk, efendim.

HARDCASTLE, *Sir Charles 'a.* - Gördünüz mü?

Sir CHARLES. - Peki ama size bir bağlılık gösterdi mi?

Miss HAPvDCASTLE. - Sonsuza kadar bağı kalacağımı söyledi.

Sir CHARLES. - Sevgiden söz etti mi?

Miss HARDCASTLE. - Çok, efendim.

Sir CHARLES. - Şaşılacak şey! Ciddi miydi?

Miss HARDCASTLE. - Evet.

HARDCASTLE, *solda*. - Dostum, şimdi inandınız sanırım.

Sir CHARLES. - Hali, tavrı nasıldı?

Miss HARDCASTLE. - Bütün âşıklar gibi. Yüzümden söz etti; birtakım tatlı sözler söyledi; kendisinin değersizliği, benim artamlarım üzerinde uzun uzun durdu. Yüreğinden söz etti; trajik bir söylev çekti; ve sözlerini, sanki kendinden geçmiş gibi bitirdi.

Sir CHARLES. - Hiç kuşku kalmadı artık. Oğlum, kadınlar arasında başı önünde ve sıkılgan konuşur. Miss' in anlattığı bu taşkınlık, yılışıklık ve farfalarlık, onda görülebilecek hallerden hiç değildir. Onun için iş böyle olmamıştır; buna eminim.

Miss HARDCASTLE. - Söylediklerimin doğru olduğuna sizi burada inandırırsam ne dersiniz, efendim? Babamla, yarım saat soma şu perdenin arkasına çekilin; oğlunuzun ne diller dökeceğini duyacaksınız!

Sir CHARLES. - Peki! Oğlum gerçekten anlattığınız gibi çıkarsa özyapısından dolayı duymakta olduğum mutluluk yok olacaktır. (*Sir Charles ile Hardcastle sahneden çıkarlar.*)

Miss HARDCASTLE. - Anlattığım gibi davranmazsa, korkarım benim mutluluğum da, daha başlamadan yok olacak. (*Soldan çıkar.*)

SAHNE II

Bahçenin arka bölümü.

(Soldan Hastings gelir.)

- HASTINGS. - Ben de ne ahmak herifim! Burada durmuşum da, büyük olasılıkla bana işkence etmekten zevk alan bir adamı bekliyorum! O, zaten vaktinde gelmeyi aklına bile getirmemiştir. Artık burada beklemeyeceğim. Fakat işte geliyor galiba. Belki de sevgili Constance'dan haber getiriyor.

(Çizmelerini giymiş, üstü başı çamur içinde, Tony girer, sol geride, ortada durur.)

HASTINGS. - Gel benim yiğit centilmenim! Şimdi sözünün eri bir insan olduğunu anlıyorum. İşte dostluk böyle olur.

TONY. - Evet, ben sizin dostunuzum; hem de, olanları bilseniz, en büyük dostunuz olduğumu anlarsınız. Böyle bir gecede yaptığım böyle bir araba yolculuğu gerçekten yorucu bir iş! Beni bir posta arabasının sallantılı sepetinden daha çok sarstı.

HASTINGS. - Fakat yol arkadaşlarınızı, annenizi, kuzininizi nerede bıraktınız? Eve sağ esen görürdünüz mü?

TONY. - İki buçuk saatte arabayla yirmi beş mil yol almak! Bu hiç de az bir şey değil! Zavallı atlar, duman, köpük içinde kaldılar. Vallahi, bir tilkinin peşinden kırk mil at sırtında koşmak, onlar gibi pislerle on mil gitmekten daha iyidir.

HASTINGS. - Fakat kadınları nereye bıraktınız? Meraktan çatlayacağım.

TONY. - Nereye mi bıraktım? Bu da ne demek? Onları nerede buldumsa elbet oraya bıraktım, başka nereye bırakırım?

HASTINGS. - Bilmece gibi bir şey bu.

TONY. - Öyleyse size bir bilmece sorayım: Dolaşır evin çevresinde, uğramaz bir türlü eve! Nedir, bilin bakalım?

HASTINGS. - Gene bir şey anlayamadım.

TONY. - İş ortada, yahu! Onlan yollarından çıkardım, aldattım vallahi, bizim evin beş mil çevresinde bataklık, çamur çukuru, gölcük kalmadı, hepsinin içine sokup çıkardım.

HASTINGS. - Hah hah hah! Şimdi anlıyorum. Demek yolumuza gidiyoruz sanırken siz onları karanlıkta evin çevresinde dolaştırdınız durdunuz ha! Sonra da gene buraya getirdiniz öyle mi?

TONY. - Anlatayım: Onlan önce, Kuştüyü Yatak denen dar yola götürdüm, orada araba çamura adamakıllı saplandı kaldı. Ondan sonra arabayı İniş Yokuş yolundan veryansın ettim. Oradan da idam sehpaları bulunan Ağır Ağaç çalılığına saldırdım, buradan bir lamelif çevirip arabayı bizim bahçenin ta ucunda bulunan ve atlann su içip yıkandığı gölün içine soktum.

HASTINGS. - Umarım bir kaza olmamıştır.

TONY. - Yok, yok. Yalnızca annem çok korktu. Kendini evden kırk mil uzakta sanıyor. Yol gitmekten de bıktı, usandı. Beygirler yerlerinden kımıldanamayacak duruma geldiler. Eğer sizin atlar hazırsa hemen kuzinim Costance'ı alıp çalakırbaç kaçabilirsiniz. Kimse arkanızdan bir adım atacak durumda değil.

HASTINGS. - Ah dostum, sana nasıl teşekkür edeceğimi bilemiyorum.

TONY. - Ha, şimdi sevgili dost, soylu beyefendi olduk, değil mi? Oysa bir dakika önce ne ahmaklığım, ne köpekliğim kalıyordu, beni kılıçla öldürmeye kalkışıyordunuz. Sizin dövüşme yöntemleriniz yerinde dursun be! Biz burada birbirimizi bir kez yumrukladıktan sonra el sıkıştır, barışırsız. Fakat siz, sizin modanızca benim karnıma kılıç saplayacak olursanız ben ölürüm, siz de darağacına cellatla el sıkışmaya gidersiniz.

HASTINGS. - Ettiğiniz sitemde haklısınız; ama ben hemen koşup Miss Neville'i kurtarmalıyım. Siz annenizi oyalayın, Miss Neville'i bana bırakın. *(Sol köşeye doğru yürür.)*

TONY. - Hiç korkmayın. Fakat işte annem geliyor, çabuk ortadan kaybolun! Arabadan göle inmiş, denizkızı gibi yarı beline kadar suya batmış!

(Mrs. Hardcastle soldan yaklaşır.)

Mrs. HARDCASTLE. - Ah Tony! Öldüm!.. Bittim! Ezildim., geberdim! Artık yaşayamayacağım! Hele arabanın o çalılığa saplandığı zaman sarsılması yok mu, işte o benim işimi bitirdi!

TONY. - Ah, anneciğim, hep senin suçun. Yolu hiç

bilmediğimiz halde geceyarısı buradan gitmek sevdasına düştün.

Mrs. HARDCASTLE. - Ah ne olurdu şu anda evimizde olsaydık! Ömrümde bu kadar kısa bir yolculukta bu kadar çok kazaya uğramadım. Çamurlara batıp kemiklerime kadar ıslandım; hendeğe yuvarlandım, bataklığa saplanıp kaldım, sarsıla sarsıla pelte haline geldim. En sonunda yolumuzu kaybettik. Tony, şimdi nerelerdeyiz dersin?

TONY. - Hesabıma göre evden kırk mil uzakta Kafakıran çayınındayız.

Mrs. HARDCASTLE. - Aman Tanrım! Aman Tanrım! Ülkenin en tehlikeli yerine gelmişiz! Bir, haydutlar tarafından soyulmamız kaldı; yoksa bütün belalar tamam.

TONY. - Korkma anne, korkma! Bu kırlarda dolaşan beş hayduttan ikisi yakalanıp asıldı, şimdi sağ kalmış olan üç haydut da belki sizi bulamaz. Korkma., arkamızdan dörtlü biri mi geliyor ne?.. Yok, yok., değilmiş, bir ağaç, sakın korkma!

Mrs. HARDCASTLE. - Korkudan şuracıkta yıkılıp öleceğim.

TONY. - Çalılığın öte yanında kımıldayan kara şapka gibi bir şey seçebiliyor müsün?

Mrs. HARDCASTLE. - Aman Tanrım!

TONY. - Yok, yok, inekmiş, korkma, anne, korkma!

Mrs. HARDCASTLE. - Gerçeği söylüyorum, Tony, bize doğru gelen bir adam görüyorum! Ah., vallahi öyle... Eğer bizi görürse işimiz bitti demektir!

TONY, *kendi kendine*. - Vay, bizim üvey baba, her geceki gibi bahçede dolaşmaya çıkmış. (*Annesine dönerek.*)

Aman anne, bir haydut geliyor., kolum kadar uzun taban-
caları da var. Kocaman, upuzun boylu, çirkin bir herif..

Mrs. HARDCASTLE. - Tanrı yardımcımız olsun.,
yaklaşıyor...

TONY. - Sen şuraya çalıların arkasına saklan, işi idare
etmeyi bana bırak. Eğer tehlike varsa ben haykırır, öksürürüm. Öksürdüğüm zaman sen saklanmayı sürdür.

(Mrs. Hardcastle sahnenin gerilerinde bir ağacın arkasına saklanır. Mr. Hardcastle sağdan sahneye girip Tony 'ye yaklaşır.)

HARDCASTLE. - Yanılmıyorsam yardım isteyen bir takım sesler duydum. Vay Tony, sen misin? Bu kadar çabuk döneceğini ummuyordum. Annenle Constance'ı sağ esen götürdün mü?

TONY. - Evet efendim, halam Pedigree'nin evine sağ esen götürdüm, öhö! (Öksürür.)

Mrs. HARDCASTLE, çalının arkasında kendi kendine. - Tanrım!.. Demek tehlike var!

HARDCASTLE. - Üç saatte kırk mil yol aldın ha, fazla., fazla, delikanlı!

TONY. - Herkesin bildiği sözdür: Güçlü atlarla istekli gönüller çabuk yol alırlar. Öhhö! (Öksürür.)

Mrs. HARDCASTLE, çalının arkasında kendi kendine. - Umarım haydut, sevgili çocuğuma kötülük etmez.

HARDCASTLE. - Fakat bir ses işittim, acaba nereden geldi?

TONY. - Bendim efendim., kendi kendime konuşuyordum. Üç saatte kırk mil yol almak çok iyi diyordum. Öhhö! (Öksürür.) Gerçekten de öyle! Öhhö! (Öksürür.) Efendim, serin havada yolculuktan soğuk almışım da., isterse-
niz içeri girelim! Öhhö, öhhö! (Öksürür.)

HARDCASTLE. - Kendi kendine söylenmiş olabilirsin, ama yanıt veren sen değildin.. eminim, iki ayrı ses işittim. (*Burada sesini yükselterek söyler.*) Öteki her kimse, bulmaya karar verdim!

Mrs. HARDCASTLE, *ileriye, sahnenin ortasına doğru atılır.* - Tanrım, Tanrım! Çocuğumu, sevgili yavrumu öldürecek! Bana bakın, haydut efendi, öfkenizi benden alın, paramı alın, canımı alın, bir parçacık acıma duygunuz varsa, şu genç centilmenin canını bağışlayın, yavrumun canını bağışlayın!

HARDCASTLE, *sağ yanında.* - Vallahi bizim kadın! Böyle nereden geliyor, ne demek istiyor?

Mrs. HARDCASTLE, *kocasının önünde diz çökerek.* - İyi haydut efendi, bize acıyın! Paramızı alın, saatlerimizi alın, nemiz varsa alın, yalnız canlarımızı bağışlayın! Sizi şikayet etmeyeceğim. İnan olsun bir şey yapmayacağız, iyi haydut efendi!

HARDCASTLE. - Kadın çıldırmış! Ne oluyorsun, Dorothy, beni tanımıyor musun?

Mrs. HARDCASTLE. - A... Mr. Hardcastle imiş! Korku gözlerimi kör etmiş., fakat evimizden bu kadar uzakta, bu korkunç yerde sizinle karşılaşmayı kim beklerdi? Ne oldu da böyle bizim arkamızdan geldiniz?

HARDCASTLE. - Dorothy, aklını mı kaçırdın? Kendi evinden kırk adım ötede olduğun halde niçin "evimizden bu kadar uzakta" diyorsun? (*Tony 'ye bakarak.*) Bu gece senin marifetlerinden biri galiba, hayırsız çapkın! (*Gene karısına döner.*) Evin dış kapısını, bizim dut ağacını tanımıyor musun? Bahçenin arkasındaki gölü de bilmiyor musun, karıcığım?

Mrs. HARDCASTLE. - Evet, evet, o çamurlu göl, ömrüm oldukça aklımdan çıkmayacak! Ölümüne bu göl neden olacak. *(Tony ye.)* Demek utanmaz çapkın, bütün bunları başıma getiren sensin ha! Annene böyle işler yapmayı sana öğreteceğim, göreceksin!

TONY. - Anne, bütün komşular, herkes beni senin şımarttığını söylüyor, onun için ektiğini biçiyorsun!

Mrs. HARDCASTLE. - Şımartmak neymiş gösteririm sana... *(Tony'yi döverek sağ yandan çıkar.)*

SAHNE III

Bir konuk odası.

(Sir Charles Marlow ile Miss Hardcastle soldan girerler.)

Sir CHARLES. - Ne güç bir durumdayım! Sizin dediğiniz doğruysa oğlumun suçlu olduğunu anlayacağım; onun dediği doğru çıkarsa kendi kızım yerine koymayı son derece istediğim sizi kaybedeceğim!

Miss HARDCASTLE. - Gösterdiğiniz ilgiye teşekkür ederim, efendim. Dediğim gibi şuraya çekilecek olursanız, oğlunuzun bana sevgisini açıkça bildirdiğini işiteceksiniz, işte oğlunuz da geliyor.

Sir CHARLES. - Babanızın yanına gideyim, onu da getireyim. *(Sağdan çıkar.)*

(Marlow girer.)

MARLOW. - Hemen yola çıkmak için hazırlandımsa da size bir kez daha hoşça kalın demeye geldim. Doğrusu bu dakikaya kadar ayrılık acısı tatmamıştım.

Miss HARDCASTLE, *doğal hali ve sesiyle*. - Efendim, sanıyorum ki, o kadar kolayca atlatılabilecek acılar pek büyük sayılmaz. Belki de geçecek olan şu bir iki gün,

şimdi acınmaya değer gördüğünüz şeyin pek az değeri olduğunu size gösterecek ve rahatsızlığınızı giderecektir.

MARLOW, *öteye bakarak kendi kendine*. - Bu kız da beni hep bastıyor. (*Kıza.*) Hayır, dediğiniz gibi olmaz, madam. Uzun zamandır gönlüme önem vermiyordum, fakat gururum artık aşkımın önünde baş eğiyor. Kendimi ancak bu acı kararımın gücüyle tutabiliyorum.

Miss HARDCASTLE. - Öyleyse gidin, efendim. Sizi burada tutmak için artık bir şey söylemeyeceğim. Ailem buraya görmeye geldiğiniz kızın ailesi kadar yüksektir, bilgim de onunkinden aşağı değildir. Fakat karşılıklı mal, para olmayınca bütün bu artamların ne yararı olur? Ben, sizin bana mal etmek istediğiniz artamlarla yetinmeliyim. Sizin bütün candan istekleriniz yalnızca paraya ve mala saplanıp kalınca, bana da ancak göstermek lütfunda bulduğunuz alaylı ilgi kalıyor.

(*Sir Charles ile Mr. Hardcastle sahneye girer ve görünmeyecek bir yerde dururlar.*)

MARLOW. - Madam, servet, mal, mülk bence hiçtir. Önce güzelliğiniz gözüme çarptı. Zaten güzelliğinizi kim görür de heyecan duymaz! Fakat sizinle konuştuğum her an bana yeni bir güzelliğinizi daha gösteriyor, önümdeki tabloyu daha da belirli çizgilerle süslüyor; ona daha güçlü bir anlam veriyor. Bana önce köylü bönlüğü gibi görünen şeyin şimdi çok ince bir saflık olduğunu anlıyorum. Önce biraz serbestlik sandığım şeyin gözüpek bir temizlik, bilinçli bir erdem olduğunu öğreniyorum, işte onun için burada kalmaya karar verdim, madam! Şunu da söyleyeyim ki, babamın anlayış ve sezişinden eminim. O da sizi görünce bana hak verecektir.

Miss HARDCASTLE. - Efendim, rica ederim, vazgeçin. Tanışmamız nasıl ilgisizlikle başlamışsa gene öyle bitsin. Bir iki saat için hafiflik etmiş olabilirim, fakat Mr. Marlow, benim paraya kapılmış gibi görünecek olduğum, sizin de önlemsiz davrandığınız düşüncesini doğuracak bir evlenmeye razı olacağıma gerçekten inanabilir misiniz? Sanıyor musunuz ki ben, bu kızı istediğim anda bir işaretle evlenmeye razı edebilirim diye düşünen, bu konuda kendine güvenen bir adamın sözüne hemen kapılacağım?

MARLOW, *kızın önünde diz çökerek.* - Bu halimle kendine güvenen bir âşığa benziyor muyum? Bu halim başarısından emin bir adamın hali mi? Hayır, madam, geçen her dakika bana sizin artamlarınızı göstererek kendime olan -güvenimi sarsıyor, beni telaş ve kaygıya düşürüyor. İzin verin de., burada...

Sir CHARLES, *saklanmış olduğu yerden sahnenin ortasına doğru ilerleyerek.* - Artık dayanamayacağım. (*Oğlu Marlow'a.*) Marlow, Marlow, beni nasıl aldattın? Bana anlattığın o ilgisizliğin, o tatsız konuşmanız bu muydu?

HRADCASTLE, *sağ ortaya doğru gelerek.* - Hani o soğuk davranmanız, hani o resmi görüşmeniz? Şimdi ne diyeceksiniz bakalım?

MARLOW. - Şaşırdım kaldım! Bu da ne demek oluyor?

HARDCASTLE. - Şu demek oluyor ki, siz bir şeyi isteyince söyledim diyorsunuz; istemeyince de söylemedim diyorsunuz! Şu demek oluyor ki, bir genç hanıma yalnız olduğunuz zaman hayranlığınızı söylüyorsunuz, herkesin yanındaysa yaptığınızı yadsıyorsunuz. Şu demek oluyor ki bize bir ağız kullanıyorsunuz, kızıma başka ağız kullanıyorsunuz!

MARLOW. - Kızınız mı? Bu hanım, sizin kızınız mı?

HARDCASTLE. - Evet efendim, benim biricik kızım, benim sevgili Kate'im! Benim kızım olmayacak da kimin kızı olacak?

MARLOW. - Aman Tanrım!

Miss HARDCASTLE. - Evet efendim, hani şu donuk, upuzun, şaşı gözlü bulmak lütfunda bulduğunuz kız! *(Önünde diz bükerek.)* Hem yumuşak huylu, utangaç, duygulu bir insan; hem de atılgan, serbest ve Hanımlar Kulübü'nün neşeli Çenebazı diye niteleyerek konuşmuş olduğunuz kız! Hah hah hah!

MARLOW. - Hey Tanrım, olur iş değil.

Miss HARDCASTLE. - Bu takındığınız iki ayrı sıfat-tan hangisiyle sizi tanımamıza izin veriyorsunuz? Gözlerini yerden kaldırmayan, işitilemeyecek kadar alçak sesle konuşan, ikiyüzlülüğten öğrenen çok utangaç centilmen diye mi; yoksa Mrs. Erkekkan ve yaşlı Miss Biddy Kallıderi'yle gece saat üçlere kadar oturan, şen, atılgan, gürültücü ve kendine güvenen kişi diye mi tanıyalım? Hah hah hah! *(Marlow'u yansılar.)*

MARLOW. - Hay sersem kafa hay! Serbest, atılgan görünmeye ne zaman kalkıştımsa, maskara oldum. Şuradan hemen çıkıp gitmeliyim!

HARDCASTLE. - Hayır, hayır., gitmeyeceksiniz! Olup bitenlerin hepsinin yanlışlık sonucu olduğunu anlıyorum ve böyle olduğu için de seviniyorum. Gitmeyeceksiniz, Mr. Marlow; kızım sizi bağışlar, biliyorum. Bağışlamayacak mısın, Kate? Sizi hepimiz bağışlayacağız. Haydi artık, toplayın kendinizi! *(Hepsi birden sahnenin arka-*

sına çekilirler, giderlerken Miss Hardcastle, Marlow 'a takılmayı sürdürür.)

(Sahneye Mrs. Hardcastle ile Tony girerler.)

Mrs. HARDCASTLE, *kendi kendine.* - Demek gittiler, ha? Defolup gitsinler, umurumda değil! *(Sahnenin sağına geçer.)*

HARDCASTLE. - Kim gitmiş?

Mrs. HARDCASTLE. - Bizim uslu Miss Neville ile sevgilisi Londralı Mr. Hastings! Hani şu bizim utangaç konukla gelen.

Sir CHARLES. - Kim dediniz? Benim yiğit, onurlu Hastings'im mi? Hastings dünyanın en iyi adamıdır. Kız, daha iyisini bulamazdı; akıllıymış!

HARDCASTLE. - Öyleyse bu işe ben de sevindim.

(Soldan Miss Neville ile Hastings girerler.)

Mrs. HARDCASTLE, *kendi kendine.* - Vay, ne de çabuk geri döndüler! Bu hiç hoşuma gitmiyor.

HASTINGS, *Hardcastle'a.* - Efendim, Miss Neville ile buradan kaçmaya kalkışmıştım, bu suçumun, şimdi şurada duymakta olduğum utanç cezası olsun. Şu anda ikimiz de sizin adaletinizden çok, acıma duygunuza sığınmaya geldik. Ben Miss Neville'e sevgimi ve düşüncelerimi yine onun babasının izniyle bildirmiştim. Onun için birbirimize karşı olan bağlılığımızda ta baştan beri bir de görev kutsallığı vardır.

Miss NEVILLE. - Babamın öldüğü günden beri, baskıdan kurtulmak için kurnazlık yolunu tuttum, duygumu saklamak zorunda kaldım. Bir düşüncesizlik anında, gönlümün seçtiği bir insanla evlenebilmek için malımı ve el-

maşlarımı gözden çıkarmıştım. Şimdiyse o kötü duygulardan kurtuldum, onun için umuyorum ki, bana sizden daha yakın olan birisinin göstermemek istediği adaleti, siz benden esirgemezsiniz.

HARDCASTLE. - Ne olursa olsun, haklarını istemek için dönüp gelmelerine sevindim. Buraya gel Tony çocuğum, şimdi sana Miss Neville'i veriyorum. Alacak mısın, almayacak mısın?

TONY, *sahnenin sol ortasında*. - Onu kabul etmemenden ne çıkar? Biliyorsunuz, ergin ve özgür yaşıma gelip haklanma sahip olmadıkça benim istememem para etmiyor. Beni dinlemezler ki!

HARDCASTLE. - Bana bak oğlum, senin yaramazlıklarına engel olur ve iyiliğine yarar diye, annene uyup onunla birlikte yaşını saklamaya razı olmuştum. Fakat annenin bunu yanlış bir iş yapmakta kullandığını anladığım için, sana doğrusunu söylüyorum. Sen, üç aydan beri erginsin, özgürsün ve bütün haklarına sahipsin.

TONY. - Özgürüm ve erginim, babacığım, öyle mi?

HARDCASTLE. - Üç aydır; hatta daha fazla.

TONY. - Öyleyse Özgürlüğümü ilk olarak nasıl kullanacağımı göreceksiniz. (*Miss Neville'in elini tutar.*) Ey burada hazır bulunanlar, hepiniz tanık olun: Ben, yani hiçbir yerin sahibi ve efendisi olmayan Anthony Lumpkin, hiçbir yerin hanımı ve sahibi olmayan Constance Neville ile evlenmeyi kabul etmiyorum ve onun için Constance Neville, kiminle istiyorsa onunla evlenebilir, Tony Lumpkin de artık kendi kendisinin sahibi olmuştur.

Sir CHARLES. - Ah, yiğit delikanlı!

HASTINGS. - Benim iyi dostum!

Mrs. HARDCASTLE. - Benim söz dinlemez oğlum!
(*Tony'ye vurarak soldan çıkarlar.*)

MARLOW. - Kutlarım, sevgili dostum George, kutlarım. Eğer ben de buradaki minimini zorbamı daha az sert olmaya razı edebilseydim, sen de beni en büyük mutluluğa kavuştuğum için kutlayacaktın!

HASTINGS, *Miss Hardcastle 'a.* - Haydi madam, artık kendi kurmuş olduğunuz planın son sahnesindesiniz. Sizin Marlow'dan hoşlandığınızı biliyorum, onun da sizi sevdiğine eminim. Öyleyse onunla birleşmelisiniz ve birleşeceksiniz.

HARDCASTLE, *kızının elini alıp Marlow 'a verir.* - Benden de o kadar. Mr. Marlow, eğer Kate iyi bir eş olmayı da, bana iyi bir kız olduğu kadar başarabilirse giriştiğiniz pazarlıkta pişman olmayacağınıza eminim. Şimdi haydi bakalım yemeğe! Yarın semtimizin bütün yoksullarını çevremize toplayacağız ve gecenin yanlışlıkları çok neşeli bir sabahla süslenecek. Haydi, delikanlı, al nişanlını; yalnızca bir dileğim var: Nişanlının kim olduğunu bilemedin, yanıldın; umarım, eşinin kim olduğunu iyi bilirsin de hiç yanılmazsın.

Miss HARDCASTLE. - Kendimi sevdirmek, bu yolda zafer kazanmak için olduğumdan aşağı göründüm ve giysiyle süsün yardımı olmadan bir koca kazandım.

Yine isterim ki, meyhane hizmetçisi kılığında onu kendime bağladığım gibi, sizi de bağlayayım.

(*Sağda Sir Charles, Mr. Hardcastle, Miss Hardcastle; solda Marlow, Miss Neville, Hastings.*)